OMGEVINGSVISIE VOORSCHOTEN 2040

Fase 2

PARTICIPATIEVERSLAG AMBITIEDOCUMENT

September 2024

Globaal beeld van de uitkomst van de participatie activiteiten 4
Inleiding 5
Communicatie- en participatiestrategie 5
Waarom in gesprek 5
Waarover in gesprek 5
Hoe in gesprek en met wie 6
Gesprekken met inwoners op straat 6
Groepsgesprekken met basisschoolleerlingen 6
Groepsgesprek met jongeren 7
Online enquête op de gemeentelijke website voor inwoners 7
Bijeenkomsten met ondernemers en maatschappelijke organisaties 7
Werksessies met ambtelijk kernteam, projectteam, college en gemeenteraad/ commissie 7
Samenvatting resultaten gesprekken 8
Samenvatting resultaten gesprekken met inwoners op straat 8
Samenvatting resultaten groepsgesprekken met basisschoolleerlingen 8
Samenvatting resultaten groepsgesprek met jongeren 9
Samenvatting resultaten online enquête op de gemeentelijke website voor inwoners 9
Samenvatting resultaten bijeenkomsten met ondernemers en maatschappelijke organisaties 9
Samenvatting resultaten werksessie gemeenteraad 26 juni 9
Samenvatting resultaten raadpleeggesprek Commissie Wonen, Ruimte, Groen (WRG) 5 september 10
Terugkoppeling resultaten participatie 11
Opvolging resultaten participatie 11
Bijlagen 12
Bijlage 1 Resultaten gesprekken met inwoners op straat 13
Bijlage 2 Resultaten groepsgesprekken met basisschoolleerlingen 18
Bijlage 2a Hoe kinderen Voorschoten zien 19
Bijlage 3 Resultaten groepsgesprek met jongeren 20
Bijlage 4 Resultaten online enquête op de gemeentelijke website voor inwoners 21
Bijlage 5 Resultaten bijeenkomsten met ondernemers en maatschappelijke organisaties 23
Gespreksverslag Participatiegroep Bouwen en Wonen Omgevingsvisie Voorschoten 2040 27
Impressie Duurzaamheidstafel*Plus* Omgevingsvisie Voorschoten 2040 31
Notitie Vrienden van Voorschoten 35
Notitie Bomenbond Rijnland 40
Notitie Duurzaamheidstafel 42
Bijlage 6 Overzicht gesprekspartners 50

Globaal beeld van de uitkomst van de participatie activiteiten

Voor het vaststellen van de kernkwaliteiten kansen en uitdagingen en ambities voor de toekomst van Voorschoten heeft van mei tot en met september 2024 een participatieproces plaatsgevonden. Met dit participatieproces willen we zoveel mogelijk mensen uit de Voorschotense samenleving de kans te geven mee te denken over de toekomst van Voorschoten.

Een prettig woondorp in een groene omgeving met een betrokken samenleving en een aantrekkelijk centrum. Dat is het algemene beeld van Voorschoten dat vanuit de participatie ontstaat. Er is in de samenleving een grote tevredenheid over Voorschoten. Deze tevredenheid geeft ook de richting aan voor de belangrijkste opgave voor de toekomstige ontwikkeling van Voorschoten: zorgen dat Voorschoten ook in de toekomst een prettig dorp blijft. Met name de kleinschaligheid, het ‘dorpse’ karakter en het prettige groene leefklimaat worden genoemd als kwaliteiten die beschermd en behouden moeten blijven.

De tevredenheid over Voorschoten en de wens de huidige kwaliteiten te behouden betekenen niet dat er geen uitdagingen voor de toekomst worden gezien. De belangrijkste uitdaging, die breed wordt gedragen, is de zorg voor voldoende woningen voor de groepen waarvoor op dit moment de tekorten het grootst zijn: jongeren, starters, jonge gezinnen en senioren.

Er lijkt een brede overeenstemming te bestaan over het belang van ‘groen’ voor de leef kwaliteit van Voorschoten. Dit belang wordt vanuit verschillende invalshoeken gezien: vanuit klimaatadaptatie (tegengaan hittestress, voorkomen wateroverlast en -tekort), vanuit de bijdrage aan biodiversiteit, vanuit een gezonde levensstijl en uitnodigen tot bewegen. Tegelijkertijd is er spanning tussen behoud van groen en de ontwikkeling van andere functies (met name woningbouw). Daarbij is het belangrijk om vooral te zorgen voor kwalitatief hoogwaardig groen.

Er moet voldoende ruimte blijven (met passende kwaliteit) voor ondernemers in Voorschoten. Op de bedrijventerreinen, maar ook in het centrum. Daarbij wordt het belang van een gezond ondernemersklimaat ook gezien in het licht van een sterke gemeenschap. Ondernemers dragen bijvoorbeeld ook bij aan ondersteuning van het verenigingsleven. Juist dit verenigingsleven (zowel op het gebied als op het gebied van cultuur) is een belangrijke pijler van de dorpse kwaliteit van Voorschoten.

Het centrum wordt door veel inwoners gewaardeerd en belangrijk geacht als ontmoetingsplek. Daarmee zien Voorschotenaren een belangrijke opgave om het centrum levendig te houden met aantrekkelijke winkelvoorzieningen, horeca en culturele voorzieningen. De ambities uit de Ontwikkelvisie Centrum worden onderschreven en zouden in de Omgevingsvisie moeten worden omarmd. Met name jongeren willen dat er aandacht komt voor uitgaansmogelijkheden voor jongeren in Voorschoten.

De bereikbaarheid van Voorschoten is een thema dat veelvuldig is genoemd in de participatie. Met name in de spits laat de bereikbaarheid te wensen over en er wordt aandacht gevraagd voor de verkeersveiligheid. De compacte schaal van Voorschoten lijkt een goede uitgangspositie voor het stimuleren van wandelen en fietsen. De OV-ontsluiting (met 2 stations en buslijnen) zou beter benut kunnen worden.

Inleiding

Dit participatieverslag geeft een overzicht van hoe alle relevante belanghebbenden betrokken zijn bij het participatieproces, wat de resultaten van de participatieactiviteiten zijn en op welke manier terugkoppeling heeft plaatsgevonden met participanten. Via diverse kanalen en de inzet van een mix van middelen heeft iedereen gelegenheid gehad om deel te nemen aan een bijeenkomst of te reageren via online-kanalen en had men toegang tot relevante informatie over de Omgevingsvisie Voorschoten 2040.

Communicatie- en participatiestrategie

Om iedereen te bereiken en uit te nodigen, zijn er verschillende soorten van betrokkenheid gefaciliteerd. Iedereen die mee wil doen, op zoek is naar kennis, kennis en ervaringen heeft, het steunt, ervan profiteert, actief betrokken is, weerstand biedt of zich gepasseerd voelt, deed en doet er evenveel toe.

Waarom in gesprek

Participatie is een belangrijke pijler onder de Omgevingswet. Vroegtijdig betrekken van de omgeving zorgt ervoor dat verschillende perspectieven, kennis en creativiteit snel op tafel komen. Zo zorgt participatie voor meer draagvlak en kwalitatief betere besluiten. De Omgevingswet schrijft niet voor hoe de participatie moet plaatsvinden. Dat mag de gemeente zelf bepalen. Wel geldt een motiveringsplicht. Dit betekent dat de gemeente bij vaststelling van de Omgevingsvisie aangeeft hoe inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties zijn betrokken bij de voorbereiding van het Ambitiedocument en wat de resultaten daarvan zijn.

In het participatiebeleid is opgenomen dat er bij de start van een project door de raad wordt vastgesteld op welke wijze participatie wordt toegepast en dat er wordt vastgelegd: wat het doel van participatie is, de beïnvloedingruimte, kaders voor participatie, de wijze van communicatie, de planning en de waarborging van de democratische waarden.

Niveau van participatie voor externe participanten was ‘raadplegen’ en in mindere mate ‘adviseren’. Ambtelijk was er ruimte voor ‘adviseren en coproduceren’.

Bij het opstellen van de Omgevingsvisie staan de gebruikers van de Voorschotense leefomgeving centraal. Zij weten wat belangrijke waarden van Voorschoten zijn, nu en voor de toekomst. Het doel van de participatie was om te inspireren en activeren om mee te werken aan de Omgevingsvisie; iedereen de kans te geven mee te kunnen doen; met elkaar in gesprek te gaan en elkaars belangen te begrijpen; bijdragen ophalen voor kwalitatief resultaat; om ook de stem van de minderheid een plek te geven; draagvlak voor keuzes te creëren. De resultaten werden geïnventariseerd en meegenomen in het vormgeven van de ambities en wensen voor de toekomst van Voorschoten.

Waarover in gesprek

Met inwoners is in gesprek gegaan over de vragen:

- Hoe tevreden woont u in Voorschoten?
- Waardoor woont u tevreden in Voorschoten?
- Wat zou u graag verbeterd willen zien in Voorschoten?

- Wat is het belangrijkste waar in de toekomst aandacht aan besteed moet worden in Voorschoten?
- Wat is uw lievelingsplek?
- Waarom is dit uw lievelingsplek?

Met maatschappelijke organisaties is in gesprek gegaan over de vragen:

- Wat het belang is van de Omgevingsvisie Voorschoten 2040?
- Hoe we deze uitwerken en op welke wijze we de Voorschotense samenleving daarbij willen betrekken?
- Welke toekomstige opgaven we zien voor Voorschoten op het gebied van mobiliteit en bereikbaarheid?

Hoe in gesprek en met wie

Er is gekozen voor verschillende gespreksvormen:

- Gesprekken met inwoners op straat
- Groepsgesprekken met basisschoolleerlingen
- Groepsgesprek met jongeren
- Online enquête op gemeentelijke website
- Bijeenkomsten met stakeholders: ondernemers en maatschappelijke organisaties
- Werksessies met intern projectteam, college en gemeenteraad

De uitnodiging om mee te praten, mee te denken is zo ruim mogelijk verspreid via:

- Advertentie in de Voorschotense krant
- Artikel in de Voorschotense krant
- Nieuwsbericht op de gemeentelijke website www.voorschoten.nl
- Pagina op de gemeentelijke website www.voorschoten.nl/omgevingsvisie-2040
- Sociale media (gericht op de bewoners van Voorschoten)
- E-mail (gericht op maatschappelijke groepen in Voorschoten)
- Vertegenwoordigers van stakeholders zijn direct benaderd met een persoonlijke uitnodiging
- Posters

Gesprekken met inwoners op straat

De Omgevingsvisie Voorschoten 2040 is relevant voor alle inwoners. Daarom hebben medewerkers van de gemeente in mei en juni op 9 doordeweekse dagen en in het weekend op 6 verschillende locaties (Schoolstraat, Markt, Noord-Hofland, Beethovenlaan, Station, Voetbalclub V'97) met inwoners gesproken. Met 116 inwoners in de leeftijd van 11 – 92 jaar is over hun wensen voor Voorschoten in de toekomst gesproken. Door middel van 6 vragen op een enquête kaartje zijn de medewerkers in gesprek gegaan. Als mensen geen tijd hadden om in gesprek te gaan konden ze het enquête kaartje meenemen om later zelf in te vullen. Ook zijn er enquête kaartjes achtergelaten bij verschillende winkels op verschillende locaties in Voorschoten om in te vullen. Op het enquête kaartje stond ook een QR-code waar mensen de enquête online konden invullen en meer informatie konden lezen op een pagina met alle informatie over de Omgevingsvisie Voorschoten 2040 op de website van de gemeente. Via het e-mailadres toekomst@voorschoten.nl konden mensen hun mening geven en of vragen stellen.

Groepsgesprekken met basisschoolleerlingen

Begin dit jaar hebben bassischolen een bezoek gebracht aan het gemeentehuis om meer te leren over Democracity. Naar aanleiding van dit bezoek hebben medewerkers van de gemeente op 14, 23, 30 mei gesproken met kinderen van groep 7/8 van basisscholen De Vink, De Regenboog, Het Kompas en Nutsbasisschool over de Omgevingsvisie Voorschoten 2040. Met de vraag: "Als je kijkt naar de toekomst van Voorschoten, wat is dan belangrijk als je denkt aan verkeer, duurzaamheid,

wonen, winkels en spelen?” Met 85 leerlingen in de leeftijd van 11, 12 en 13 jaar is het gesprek gevoerd.

Groepsgesprek met jongeren

Op 20 juni is gesproken met de Jongerenaard van Voorschoten. Centrale vraag voor de avond: “Wat voor Voorschoten willen we zijn in 2040 en welke ambities en opgaven hangen daarmee samen?” Vanuit de samenhangende aanpak van grote opgaven voor de Omgevingsvisie als klimaatadaptatie, energietransitie, woningbouw opgave, economische ontwikkeling, biodiversiteit, demografische ontwikkeling, cultuur en sporten is de verbinding gelegd met aansluitende onderwerpen – klimaat, wonen, cultuur en sport – uit het rapport van de Jongerenraad (feb. 2024).

Online enquête op de gemeentelijke website voor inwoners

Inwoners waren in de gelegenheid om via een enquête op de gemeentelijke website www.voorschoten.nl/omgevingsvisie-2040 online hun reactie te geven op de vragen. Van 13 mei tot 14 juni kon de enquête ingevuld worden. Daar hebben 315 inwoners gebruik van gemaakt.

Bijeenkomsten met ondernemers en maatschappelijke organisaties

Op basis van 3 thema’s is het gesprek gevoerd met bijbehorende uitdagingen, ambities en opgaven:

1. Een groen parkachtige gemeente met een rijke historie.
2. Een gezond woondorp met een betrokken samenleving.
3. Een welvarend dorp met grote steden dichtbij.

Op 22 mei is gesproken met de Werkgroep Mobiliteit, op 29 mei met de Participatiegroep Bouwen en Wonen, op 24 juni met Haagse Vogelbescherming, Zuid Hollands Landschap, Erfgoedvereniging Heemschut, Voorschoten duurzaam, Zon op Voorschoten, Fietsersbond Voorschoten, Vrienden van Voorschoten, Bomenbond Rijnland, Coöperatie De Groene Klaver, Duurzaamheidstafel, Werkgroep Infrarood, Krimwijkvereniging en EBS OV.

Met belanghebbenden is gesproken over de toekomstige opgaven voor Voorschoten op het gebied van mobiliteit, wonen en duurzaamheid. Het doel van de avonden was om actief met de deelnemers in gesprek te gaan over de vraag: Wat voor dorp wil Voorschoten in de toekomst zijn en hoe kunnen we die toekomst samen bereiken? We zijn in gesprek gegaan over wat de belangrijke onderwerpen zijn die in de visie moeten worden uitgewerkt.

De resultaten van de gesprekken zijn per e-mail gedeeld en de reacties daar waar mogelijk verwerkt.

Op 17 september is met ondernemers, zorg en welzijn organisaties en alle eerdere groepen gesproken. Hier zijn de opbrengsten tot nu toe gedeeld en is een stap gemaakt naar hoe we met deze ambities verder kunnen bouwen aan de toekomst van Voorschoten.

In totaal is er met 37 organisaties en 51 mensen gesproken.

Werksessies met ambtelijk kernteam, projectteam, college en gemeenteraad/ commissie

Op frequente basis wordt gesproken met collega’s die zitting hebben in het kernteam dat beslist en meedenkt over de grote lijnen, met collega’s in het projectteam en de leden van het college. We nemen ze mee door middel van gesprekken, presentaties en werksessies.

Op 26 juni is de gemeenteraad tijdens een werksessie meegenomen in de uitdagingen, ambities en opgaven. Tijdens deze raadsbijeenkomst hebben we de opgaven en ambities besproken aan de hand van drie thema’s: 1. een groene, parkachtige gemeente met een rijke historie, 2. een gezond woondorp met een betrokken samenleving, 3. een welvarend dorp met grote steden nabij.

Op 5 september is de Commissie Wonen, Ruimte en Groen (WRG) bijgepraat in een raadpleeggesprek. Hier hebben de leden vragen kunnen stellen, om verduidelijking kunnen vragen en voorstellen gedaan ter verbetering.

Samenvatting resultaten gesprekken

Met zowel de gesprekken op straat met inwoners, met kinderen, met jongeren, met ondernemers en met maatschappelijke organisaties als de online enquête voor inwoners zijn we in staat geweest relevante informatie op te halen voor deze fase van de Omgevingsvisie Voorschoten 2040, de ambities en opgaven. Ook geven de resultaten handvatten voor toekomstige communicatie- en participatieactiviteiten met de Voorschotense samenleving. Er is een veelheid aan reacties van belanghebbenden.

Samenvatting resultaten gesprekken met inwoners op straat

Als medewerkers van de gemeente hebben we geïnformeerd, geluisterd en zijn we in gesprek gegaan met inwoners. Op de enquête kaartjes stonden 6 vragen:

1. *Hoe tevreden woont u in Voorschoten?*
   Van de keuzemogelijkheden op de vraag gaf het merendeel van de inwoners die we spraken aan tevreden (56 personen) tot zeer tevreden (53 personen) te wonen in Voorschoten. Een enkeling was neutraal (1 persoon) tot ontevreden (2 personen).
2. *Waardoor woont u tevreden in Voorschoten?*
   Van de keuzemogelijkheden op deze vraag gaven 45 inwoners die we spraken aan door het vele groen prettig te wonen in Voorschoten; snelle bereikbaarheid van steden in de buurt (36 personen); prettige woonomgeving (56 personen); goede voorzieningen (31 personen).
3. *Wat zou u graag verbeterd willen zien in Voorschoten?*
   Van de keuzemogelijkheden op deze vraag gaven 15 inwoners die we spraken aan meer groen (9 personen) te willen in Voorschoten; betere infra (15 personen); meer woningen (32 personen); meer voorzieningen (4 personen).
4. *Wat is het belangrijkste waar in de toekomst aandacht aan besteed moet worden in Voorschoten?*
   Van de keuzemogelijkheden op deze vraag gaven 26 inwoners aan in de toekomst meer aandacht te willen voor het klimaat; energie (15 personen); wonen (33 personen); mobiliteit (9 personen).
5. *Wat is uw lievelingsplek?*
   Zie bijlage
6. *Waarom is dit uw lievelingsplek?*
   Zie bijlage

Samenvatting resultaten groepsgesprekken met basisschoolleerlingen

De volgende onderwerpen zijn met de kinderen besproken:

Verkeer: Meer ruimte voor de fiets, helpt om meer te fietsen. Auto's moeten zachter rijden. Een fietspad waar ook auto's mogen rijden is vaak nu niet veilig. Op sommige plekken moeite met oversteken.

Duurzaamheid: Meer laadpalen, parkeren onder de grond. Ruimte niet ten koste van bomen, natuur, zuurstof. Iedereen moet een elektrische auto kunnen kopen. Standaard bij alle nieuwe huizen dakpannen met zonnecellen. Kun je ook meteen je auto opladen. Groene daken op flats, die ruimte is nu ongebruikt.

Wonen: Huizen of groen. Als je alles volbouwt doe je het voor niks want dan wil niemand er wonen. Boven winkels huizen bouwen. Iets kleinere huizen, misschien hoger.

Winkels: Graag een Action, een Zara, een Sephora, een Intersport en game winkel. Intratuin wordt gemist.

Spelen: Er moet meer te doen zijn. Meer speeltuinen voor oudere kinderen (lees: groep 8). Leuke overdekte hangplekken, bijvoorbeeld een grote schommel.

Tijdens de gesprekken hebben we de kinderen gevraagd een tekening te maken hoe Voorschoten er in 2040 volgens hen uit moet zien. Wat is dan belangrijk als je denkt aan verkeer, duurzaamheid, wonen, winkels en spelen?

Samenvatting resultaten groepsgesprek met jongeren

Voorschoten is ook voor jongeren een prettig dorp om in te wonen. Het is gezellig en iedereen kent elkaar. De belangrijkste opgave voor jongeren in Voorschoten is het realiseren van betaalbare (starters)woningen. Een andere belangrijke opgave is het verbeteren van de sportfaciliteiten. Veel voorzieningen zijn erg verouderd en voldoen niet meer aan de eisen. Nog een opgave is het bieden van voorzieningen: horeca, uitgaansgelegenheden en winkels. Op dit moment is er voor jongeren weinig te beleven. Als je wilt uitgaan ben je al gauw aangewezen op Leiden.

Samenvatting resultaten online enquête op de gemeentelijke website voor inwoners

1. Hoe tevreden woont u in Voorschoten
   Zeer tevreden:30,3%
   Tevreden:56,3%
   Neutraal:10,5%
   Ontevreden:2,4%
   Zeer ontevreden:0,5%
2. Waardoor woont u tevreden in Voorschoten?
   Veel groen:68,9%
   Snelle bereikbaarheid steden:60,6%
   Prettige woonomgeving:76%
   Goede voorzieningen:57,6%
3. Wat zou u graag verbeterd willen zien in Voorschoten?
   Meer groen:41%
   Betere infra:21,9%
   Meer woningen:36,2%
   Meer voorzieningen:13,2%
4. Wat is het belangrijkste waar in de toekomst aandacht aan besteed moet worden in Voorschoten?
   Klimaat:22,9%
   Energie:7,2%
   Wonen:45,8%
   Mobiliteit:6,9%

Samenvatting resultaten bijeenkomsten met ondernemers en maatschappelijke organisaties

Er is al een brede blik vanuit de gemeente vanuit bestaand beleid voor klimaatadaptatie, de woonvisie, de ontwikkelingsvisie centrum, warmte/energie beleid en sociaal beleid. Intensievere bebouwing en bewoning in het dorp: dus de grote parkeerterreinen (die gelukkig in handen van de gemeente zijn) gebruiken voor woningbouw en groen, met minder auto's, en die onder de grond. Dat geeft meer mensen in het centrum, meer dynamiek, meer draagvlak voor winkels, horeca, voorzieningen. Belangrijk om in de visie echt keuzes te maken en ook vanuit die keuzes aan de slag te gaan. Dat vraagt om een goede uitvoeringsparagraaf en ook om doelstellingen die meetbaar zijn, waarop gestuurd kan worden.

Samenvatting resultaten werksessie gemeenteraad 26 juni

Op 26 juni is de gemeenteraad tijdens een werksessie meegenomen in de uitdagingen, ambities en opgaven. Tijdens deze raadsbijeenkomst hebben we de opgaven en ambities besproken aan de hand

van drie thema's: 1. een groene, parkachtige gemeente met een rijke historie, 2. een gezond woondorp met een betrokken samenleving, 3. een welvarend dorp met grote steden nabij.

Een groene, parkachtige gemeente met een rijke historie: het belang van groen in de gemeente en de kwaliteit die het biedt, heb aandacht voor het rioolstelsel en het watersysteem. Recreatie beter beheersen. Een gezond woondorp met een betrokken samenleving: wat is een 'rijk' verenigingsleven, laagbouw, op gang brengen doorstroming, niet alleen bouwen, ook ombouwen. Een welvarend dorp met grote steden nabij: (forenzen) dorp, inzet op de economie t.a.v. voorzieningenniveau en niet zo zeer het creëren van werkgelegenheid. Stimuleren wandelen en fietsen door betere (veiliger en comfortabeler) fiets- en wandelroutes.

Samenvatting resultaten raadpleeggesprek Commissie Wonen, Ruimte, Groen (WRG) 5 september

Op 5 september is de Commissie Wonen, Ruimte en Groen (WRG) bijgepraat in een raadpleeggesprek. Hier hebben de leden vragen kunnen stellen, om verduidelijking kunnen vragen en voorstellen gedaan ter verbetering op: 1. Zijn er kernkwaliteiten, kansen & uitdagingen en/of ambities die van belang zijn voor de toekomst van Voorschoten 2040 die u mist? 2. Zijn er kernkwaliteiten, kansen & uitdagingen en/of ambities waarvan u vindt dat deze ten onrechte zijn opgenomen? 3. Kunt u prioriteiten aangeven in de kernkwaliteiten, kansen & uitdagingen en/of ambities? De opmerkingen die gemaakt zijn gaan voornamelijk over wonen, voorzieningen, Voorschoten moet een zelfstandig dorp blijven, condities voor jongeren, betaalbare woningen en de hoogte in bouwen. Centrum moet aantrekkelijk blijven. Bedrijvigheid moet passen bij de schaal van het centrum.

Terugkoppeling resultaten participatie

Op 17 september is een bijeenkomst geweest voor alle organisaties die tot nu toe betrokken zijn. En nieuwe niet eerder gesproken organisaties. Hier hebben we teruggekeken; welke ambities zijn opgehaald en we hebben vooruitgekeken; concretiseren ambities. Breng ouderen en jongeren bij elkaar. Dit zorgt voor meer sociale verbinding. Meer buurthuizen. Maak het aantrekkelijk om te lopen, auto hoeft niet de hele dag op één plek te staan. Wees concreet in de energietransitie; in 2040 60% van het gas af. Erfgoed vindt iedereen belangrijk maar er zijn te weinig mensen die zich hier hard voor maken. Kerken die brede activiteiten organiseren. Geldt ook voor de bibliotheek. Hoeveel bomen heb je nodig voor verkoeling. Vitaal, toekomstbestendig centrum, bestaansrecht ondernemers, bruisende economie. Balans in demografie, verjongen. Ga de hoogte in met bouwen. Verengingsleven is een pijler in Voorschoten maar ook hier, te weinig vrijwilligers voor in besturen. Per e-mail heeft iedereen een samenvatting van de avond ontvangen.

Op 3 oktober staat een bijeenkomst gepland waar alle inwoners geïnformeerd worden over de ambities die tot nu toe zijn opgehaald en om samen te kijken hoe we deze ambities kunnen concretiseren. Het verslag van de avond komt te staan op de gemeentelijke website, de sociale mediakanalen van de gemeente, een bericht in de Voorschotense krant en een e-mail met een link naar de website.

Opvolging resultaten participatie

De input opgehaald uit de enquête en de gesprekken zijn daar waar mogelijk verwerkt en meegenomen in het Ambitiedocument Omgevingsvisie Voorschoten 2040. Het Ambitiedocument is de 1e fase van het opstellen van de Omgevingsvisie Voorschoten 2040. Deze fase draait om het vaststellen van ambities en opgaven. De opgaven laten zien welke uitdagingen op de gemeente afkomen. De ambities zijn ons streven. Waar we aan willen werken voor een leefbare toekomst van Voorschoten en haar inwoners. In de volgende fase worden de stakeholders opnieuw gevraagd naar hun inbreng.

Ter lering voor de volgende fases is belangrijk mee te nemen dat de druk op het proces groot wordt gevonden. Belangrijk dat gesprekspartners tijd blijven houden om te kunnen reageren op resultaten van gevoerde gesprekken. Om zo samen zorg te dragen om tot een goede Omgevingsvisie voor Voorschoten te komen. Dit is een punt van aandacht.

Bijlagen

Bijlage 1 Resultaten gesprekken met inwoners op straat

Voorbeeld enquête kaartje

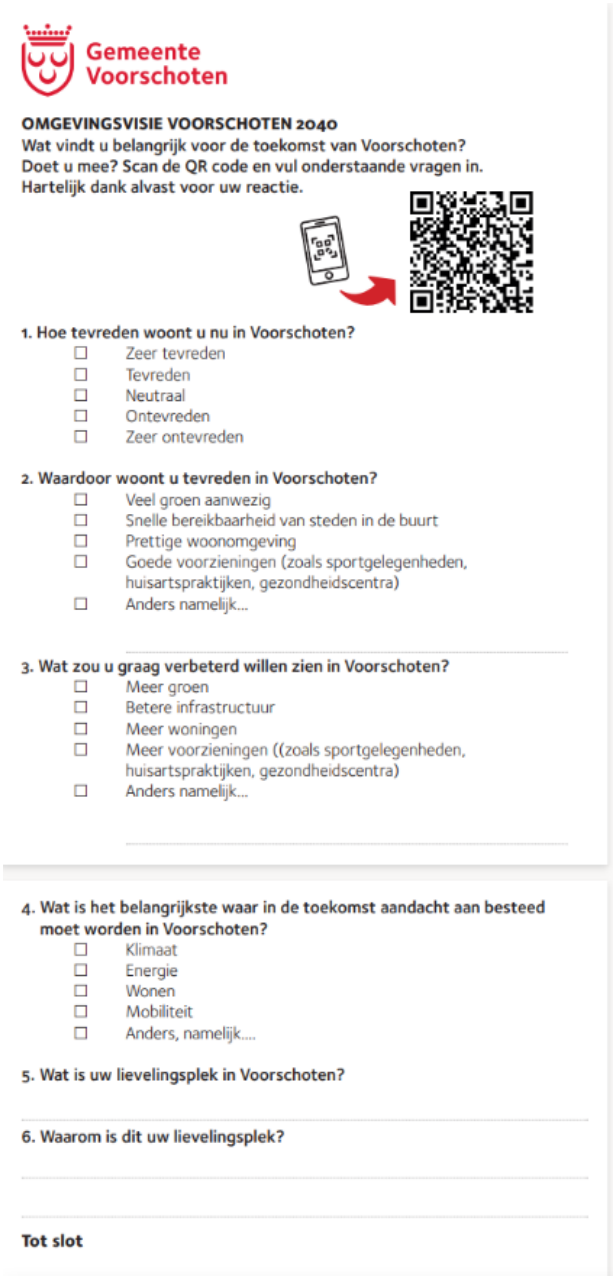

Gemeente Voorschoten

OMGEVINGSVISIE VOORSCHOTEN 2040
Wat vindt u belangrijk voor de toekomst van Voorschoten?
Doet u mee? Scan de QR code en vul onderstaande vragen in.
Hartelijk dank alvast voor uw reactie.

1. Hoe tevreden woont u nu in Voorschoten?
- ☐ Zeer tevreden
- ☐ Tevreden
- ☐ Neutraal
- ☐ Ontevreden
- ☐ Zeer ontevreden

2. Waardoor woont u tevreden in Voorschoten?
- ☐ Veel groen aanwezig
- ☐ Snelle bereikbaarheid van steden in de buurt
- ☐ Prettige woonomgeving
- ☐ Goede voorzieningen (zoals sportgelegenheden, huisartspraktijken, gezondheidscentra)
- ☐ Anders namelijk....

3. Wat zou u graag verbeterd willen zien in Voorschoten?
- ☐ Meer groen
- ☐ Betere infrastructuur
- ☐ Meer woningen
- ☐ Meer voorzieningen ((zoals sportgelegenheden, huisartspraktijken, gezondheidscentra)
- ☐ Anders namelijk....

4. Wat is het belangrijkste waar in de toekomst aandacht aan besteed moet worden in Voorschoten?
- ☐ Klimaat
- ☐ Energie
- ☐ Wonen
- ☐ Mobiliteit
- ☐ Anders, namelijk....

5. Wat is uw lievelingsplek in Voorschoten?

6. Waarom is dit uw lievelingsplek?

Tot slot

Locatie: Schoolstraat 21 mei 2024

Vraag 1.	Vraag 2.	Vraag 3.	Vraag 4.	Vraag 5.	Vraag 6.	Vraag 7.
Tevreden	Anders namelijk ... prettige sfeer	Meer woningen	Anders namelijk ... sport en spel voor kinderen	Aan de Vliet	Sfeervol	Behoefte aan meer infomatie | niet alle online | h-a-h bladen niet verdwijnen
Zeer tevreden	Anders namelijk ...veel Leidse invloeden	Betere infrastructuur	Anders namelijk..sfeer + veiligheid	Berkhoutpark	Grote tuin, dicht bij centrum	
	Anders namelijk...aardige mensen		Anders namelijk... ben eigenlijk heel tevreden	Berkhoutpark		4 woonlagen moet kunnen | Bestuur ontevreden; geef geld uit aan zinvolle zaken
Zeer tevreden	Anders namelijk...rustig, aardige mensen	Meer groen | Betere infrastructuur	Anders namelijk...beter onderhoud groen, opvang vluchtelingen misschien wat meer vrijwilligerswerk laten doen (opleiding voor hun)	Berkhoutpark	Mooi, ontspannen, functioneel	Wat gebeurt er als er meer woningen komen m.b.t. infrastructuur
Tevreden	Anders namelijk...veilig	Anders, namelijk ... iets meer horeca	Anders namelijk...economie	Berkhoutpark	Meeste groen	Kleine winkeltjes behouden
	Goede voorzieningen		Anders namelijk...groene omgeving belangrijk	Berkhoutpark		Zo houden, vooral centrum + groen
Zeer tevreden	Goede voorzieningen | Anders namelijk ... dichtbij bos, strand en dorp	Meer woningen, voor senioren in het centrum. Bv. Marinekamp	Anders namelijk...ouderen	Berkhoutpark	Levendigheid. Zelfs op zondag	Er wonen veel senioren in 'grote huizen' die graag willen verhuizen
Zeer tevreden	Prettige woonomgeving	Anders, namelijk ... niet echt idee bij	Anders namelijk...ziekenhuis Leiderdorp ver weg; slechte verbinding	Bij de Vliet, Bijdorp	Lekker groen. Ik ben heel gelukkig	Meer uitgaan. Nu op Vlietland college: misschien middelbare school. Gelukkig worden; weinig zorgen. Leuk gezin, vrienden, activiteiten
Tevreden	Prettige woonomgeving	Anders namelijk ...festivals	Energie, meer duurzame energie opwekken | Anders namelijk..straatafval, wordt nog veel op straat gegooid.	Dorp		

Locatie markt 24 mei 2024

Vraag 1.	Vraag 2.	Vraag 3.	Vraag 4.	Vraag 5.	Vraag 6.	Vraag 7.	Leeftijd
Neutraal	Prettige woonomgeving | Goe de voorzieningen	Meer woningen	Wonen	Centrum	Gezellig, winkelaanbod	Prima in Voorschoten	
Tevreden	Veel groen | Prettige woonomgeving | Goe de voorzieningen	Meer woningen | Anders namelijk... bereikbaarheid/verkeer	Mobiliteit	Mijn wijngaard	Kan ik mijn passie kwijt	Meer woningen voor de jeugd	
Tevreden	Veel groen | Snelle bereikbaarheid steden	Betere infrastructuur	Mobiliteit	Voorstraat, markt	Mooie bomen, authentiek	Weg aanpassen Karel Doormanlaan. Gem.Spoorlaan/Rousboslaan te druk door woonwijk. Engelse school/Bussen 5 en 45. Landbouwwerktuigen	
Tevreden	Veel groen | Snelle bereikbaarheid steden | Prettige woonomgeving | Anders namelijk... gezellig, aardige mensen,	Anders namelijk...Leidse weg, teveel auto's. Huisartsenpraktijken blijven. Beetje angst dat het er te weinig worden.	Wonen | Mobiliteit	Berkhoutsepark	Gezellig, lekker zitten en rondlopen	Blijven zoals het is. Meer groen.	
Tevreden	Veel groen | Snelle bereikbaarheid steden | Prettige woonomgeving | Goe de voorzieningen	Meer woningen	Klimaat	Eigen achtertuin	Voel ik me prettig	Geen, ga zo door.	
Tevreden	Anders namelijk...vertrouwd, al generaties hier	Betere infrastructuur | Anders namelijk...hou centrum levendig maar behoud kleine winkels,	Wonen, goedkoper + huur	Langs de Vliet, de parken		Verkeer op de Leidseweg. Oude Leidseweg contacten verbeterd na herinrichting, mooi geworden, wel nog veel te druk fietsers op de stoep	Vrouw
Zeer tevreden	Anders namelijk...rustig, aardige mensen	Meer groen | Anders namelijk...dat boten geen voorrang meer hebben, hermen over	Klimaat | Wonen, stop met bouwen van dure woningen. Gaat	Berkhoutsepark	Yoga, ter wadding (vogelbosje)	Blij met afvalcoach. Schofterigheid op Leidseweg	Vrouw

Locatie Voorschoten '97 25 mei 2024

Vraag 1.	Vraag 2.	Vraag 3.	Vraag 4.	Vraag 5.	Vraag 6.	Vraag 7.	Leeftijd
Zeer tevreden	Prettige woonomgeving|Goede voorzieningen	Meer woningen, jongeren/senioren, betaalbaar, meer integratie|Anders namelijk...gemeentelijke belastingen te hoog	Energie, gedwongen geen warmtenet, alleen vrije keuze|Wonen	Sportvelden, Vlietlanden + bos, landgoederen	Je ziet meer mensen genieten	Hoop dat het blijft zoals het is. niet groter doen als gemeente dan je bent.	mannen 56\63
Tevreden	Snelle bereikbaarheid van steden| Prettige woonomgeving|Goede voorzieningen	Anders namelijk...Schoolstraat, cultureel, horeca, winkels variatie	Wonen, jeugd	Rozenburg	Wandelen, groen	Integreren van doelgroepen, eenzaamheid bestrijden, beweging stimuleren, laagdrempelig, bijdrage van de gemeente	vrouw in de 50
Zeer tevreden	Veel groen|Prettige woonomgeving|Anders namelijk...dorpskarakter, ons kent ons	Meer woningen, doorstromen, geen ledenstop bij sportaccommodaties|Anders namelijk...meer financiele betrokkenheid van		Voorschoten	fijne sfeer, horeca	Knarrenhof. Integraal bouwen jong/oud. bijv. Moedergodskerk als geschikte locatie voor 100 woningen	vrouw 58
Zeer tevreden	Prettige woonomgeving, goed sociaal netwerk, goed opgeleide gemeente	Meer woningen|Anders namelijk zwalkend beleid gemeente, meer kijken naar inwoners		Voetbal, Voorstraat	Op hoog niveau gevoetbald	Wil best verhuizen. Sportbeleid versterken. Logisch denken.	Man 70
Tevreden	Veel groen, beter onderhouden|Snelle bereikbaarheid steden|Prettige woonomgeving|Goede	Betere infrastructuur, beter onderhouden|Meer woningen, voor jongeren	Wonen	Oude dorp -> graag vernieuwen	Voorstraat heel mooi, oude gebouwen		49

Locatie: Noord Hofland 28

Vraag 1.	Vraag 2.	Vraag 3.	Vraag 4.	Vraag 5.	Vraag 6.	Vraag 7.	Vraag 8.
Tevreden	Snelle bereikbaarheid steden|Anders namelijk...rustig, dichtbij, dorps	Anders namelijk...vrachtverkeer Leidseweg scheuren				Coffeeshop, hondenstrook bij de Vliet, ondenpoepzakjes ophangen over algemeen door dorp	Vrouw 45
Tevreden	Veel groen|Snelle bereikbaarheid steden|Goede voorzieningen	Meer woningen, goedkoper, flats, bij intratuin bijvoorbeeld.				Bang voorzieingen weg, zwemmen, cultuur. Goede speelvoorzieningen, goed onderhouden	Man 50
Tevreden	Veel groen|Snelle bereikbaarheid steden|Anders namelijk...rustig	Anders namelijk...soms te rustig, saai				Betere groenonderhoud, meer snoeien, meer mensen. Meer luisteren naar inwoners, klantcontact, groen. Hoge gemeentelijke belastingen. Jammer als zwembad weggaat.	Vrouw 65
	Anders namelijk...rustig klein vriendelijk dorp	Meer woningen				Te veel auto's Noord Hofland, vrachtwagen gevaarlijk. Veel mensen komen er naar toe, bang minde veilig. Goed buiten spelen. Verlies dorpse gevoel.	Vrouw 45, Man 8
Tevreden	Prettige woonomgeving|Anders namelijk...apotheek, Jumbo, boekwinkel in de buurt	Anders namelijk...meer vrijwilligers				Leegstand winkels, jeu de boules toernooi voorstraat wordt gemist. te weinig vrijwilligers. Zeeman weg en frietkot	Vrouw 85
Zeer tevreden	Anders namelijk...omdat het thuis is.	Anders namelijk...doorstroom jeugd en 55+ woningen	Wonen	Voorstraat	Bomen, markt, paardenmarkt	Te druk, 20.000 woningen erbij voor vluchtelingen	
Zeer tevreden	Prettige woonomgeving|Anders namelijk...tennis is leuk	Anders namelijk...schoenenwinkel voor kinderen		Berkhoutsepark	Speelplek		Vrouw 11

Locatie: Beethovenlaan 30 mei 2024

Vraag 1.	Vraag 2.	Vraag 3.	Vraag 4.	Vraag 5.	Vraag 6.	Vraag 7.	Vraag 8.
Zeer tevreden	Veel groen | Snelle bereikbaarheid steden | Prettige woonomgeving | Goede	Meer woningen, koop voor starters	Wonen	Voorstraat	Gezelligheid	Straatverlichting vaak kapot	Man 35
Tevreden	Anders namelijk...rustig	Anders namelijk...winkelcentrum Noord Hofland uitbreiden	Energie, meer duidelijkheid over hoe en wat	Honkbal, AdeGeest			Man 92
Zeer tevreden	Veel groen | Prettige woonomgeving	Meer woningen, betaalbaar 55+ en jongeren	Wonen	Zwembad	Iedere week zwemmen		Vrouw 63
Zeer tevreden	Veel groen | Snelle bereikbaarheid steden | Prettige woonomgeving	Anders namelijk...betere doorstroming verkeer	Klimaat | Wonen	Sportpark	Gezelligheid		
Zeer tevreden	Veel groen | Prettige woonomgeving	Betere infrastructuur	Klimaat	AdeGeest	We wonen er		
Tevreden	Veel groen | Snelle bereikbaarheid steden | Prettige woonomgeving	Meer groen | Betere infrastructuur	Klimaat	Vlietlanden	Buiten leven	Leven op de Vlietlanden met activiteiten	
Tevreden	Veel groen	Anders namelijk...Voorschoten geheel 30km. Ook doorgaande wegen!				Weer sluipverkeer; ook op doorgaande wegen. In Amsterdam kan op doorgaande wegen 30km. Ook in Voorschoten. Veel veiligheid en rust zijn bijkomende voordelen.	
Zeer tevreden	Veel groen | Anders namelijk...dorps, verenigingsleven, betrokkenheid	Anders namelijk...snellere besluitvorming, meer follow up aan interactie		Centrum	Levendigheid (gelijk aandachtspunt)	0	Vrouw 50/60
Zeer tevreden	Anders namelijk...veel betrokkenheid binnen de gemeente	Meer woningen, vooral 65+ heel weinig | Anders namelijk...jongeren trekken weg, ook jonge gezinnen, belangrijk voor de samenleving	Wonen, houd op met leuteren			Goede bus met Wassenaar afspreken voor scholieren, meer woningen starters ouderen, betaalbaarheid is nu heel slecht, doorstroming belangrijk kan nu niet weg want veel te duur, te lange procedures, meer inspraak inwoners, niet te veel luisteren naar groot kapitaal. VOV en VVE werkt goed samen. Gemeentelijke belastingen te	Vrouw 65

Locatie: Beethovenlaan 4 juni

Vraag 1.	Vraag 2.	Vraag 3.	Vraag 4.	Vraag 5.	Vraag 6.	Vraag 7.	Vraag 8.
Tevreden	Prettige woonomgeving	An ders namelijk...meer particulier initiatief bieden	Klimaat	Geen, ligt aan mijn bui	Nu meer wandelweer	Naar jongeren luisteren. Ik ben tevreden.	Man 80
Zeer tevreden	Prettige woonomgeving	Meer woningen		Centrum	Leuke horeca, winkeltjes, is echt een dorp, sociaal cultureel	Wil graag actief mee blijven doen op allerlei manieren	Vrouw 70
Tevreden	Prettige woonomgeving	Anders namelijk...niets		AdeGeest	Gezellig	Ik kijk niet zo naar de toekomst	Vrouw 67
Tevreden	Veel groen, snelle bereikbaarheid steden	Meer woningen	Wonen	Duivenvoorde	Ik hou van de natuur. Kom ik helemaal bij.	We maken ons zorgen over de toekomst. Wat houdt de omgevingswet in? Voedselbossen aanleggen, fruitbomen.	Vrouw 74
Tevreden	Veel groen, Prettige woonomgeving, goede voorzieningen, Anders namelijk..mentaliteit	Betere infrastructuur, Meer woningen, Anders namelijk...veiligheid oversteek	Wonen	Vlietlanden	De natuur, zuurstof	Meer inzetten op horeca diversiteit	Vrouw 50 Man 54
Zeer tevreden	Veel groen, Prettige woonomgeving, Anders namelijk...gemoedelijk.	Anders namelijk...niets		Vlietlanden	Naturistenstrandje, lekker eten	Lekker gezellig, ik voel me thuis. enige nadeel de bruggen. Blij met winkels Beethovenlaan.	Man 53

Locatie: station Voorschoten 6 juni 2024							
Vraag 1.	**Vraag 2.**	**Vraag 3.**	**Vraag 4.**	**Vraag 5.**	**Vraag 6.**	**Vraag 7.**	**Vraag 8.**
Tevreden	Prettige woonomgeving		Wonen	Thuis		Veiligheid	
Tevreden	Prettige woonomgeving	Meer woningen	Energie	Thuis	Fijn en prettig	Stationslaan niet bebouwen. Beter onderhoud groen	
Tevreden	Anders namelijk...gezellig		Klimaat	Thuis			
Tevreden	Anders namelijk...van der Valk		Wonen	Bibliotheek en het bos	Ik houd van het bos	Nee, heel tevreden	
Tevreden	Prettige woonomgeving, Goede voorzieningen	Meer woningen	Energie	Alles			
Tevreden	Anders namelijk...helemaal naar mijn zin, voel me veilig, netjes	Meer woningen	Wonen	De Vliet	Hele mooie plek, rust, mooi	Ik vind het een heel mooi dorp	Vrouw 52
Tevreden	Anders namelijk...mensen, netjes, goed verzorgd	Meer woningen	Anders namelijk...dat het groen blijft	Voorstraat	Mooie huizen, bomen	Cafeetjes cultuur, dat brengt mensen in het dorp samen	Vrouw 18
Tevreden	Anders namelijk..rustige buurt	Anders namelijk, te weinig hangplekken voor jongeren	Energie, Anders namelijk...vervuiling, milieu	Centrum	Sfeer, activiteiten, mensen	Vlietwijk, veiligheid is een issue, vuurwerk. Meer luisteren naar jongeren en laat ze met rust. Meer voetbalveldjes/spelen, kooitjes, samen komen.	Man 17
Zeer tevreden	Veel groen, Prettige woonomgeving	Anders namelijk...afval	Anders namelijk...speelruimtes	Rosenburgh		Meer bouwen	
Zeer tevreden	Snelle bereikbaarheid steden, Anders namelijk...rust	Anders namelijk...tevreden	Energie	Sportschool	Veel bekenden		Man 25
Zeer tevreden	Snelle bereikbaarheid steden, Prettige woonomgeving	Meer voorzieningen	Klimaat, Wonen	Centrum	Fijne plek		
Zeer tevreden	Anders namelijk, rustig, aardige mensen	Meer woningen	Anders namelijk...rustig blijven	Berkhoutpark			Man 65 Vrouw 64

Lievelingsplekken inwoners

Bijlage 2 Resultaten groepsgesprekken met basisschoolleerlingen

Gespreksverslag Nutsbasisschool

Minder auto's en langzamer rijden. Veiligere fietspaden. Auto fietspad vaak nu niet veilig. Meer groen. Op daken van scholen zonnepanelen. Meer laadpalen. Meer groene energie in huizen. Windenergie in de weilanden. Maken wel weer veel lawaai. Heel graag een shoppingmall in de winkelstraat met een Zara en Sephora. En een McDonalds met zonnepanelen op het dak. Meer speeltuinen en repareren van half kapotte speeltuinen. Museum en minigolf is leuk in Voorschoten. Jammer dat de Intratuin weg is.

Gespreksverslag Het Kompas

Meer fietsen en auto's meer elektrisch, moet dan wel groene stroom zijn en niet uit fossiele brandstoffen. Meer bomen en planten voor schonere lucht. Groene daken op flats, die ruimte is nu ongebruikt. Flats in Noord-Hofland zijn saai en grijs die zouden wel wat fleuriger mogen. Woningbouw niet ten koste van boerderijen, dan maar meer hoogbouw. Huizen maken in gebouwen die toch leeg staan. Als er te weinig ruimte voor is dan oorlog met Leiden en land inpikken. Weinig winkels en weinig voor kinderkleding. Er zijn veel kleine saaie speeltuinen, deze moeten leuker/ spannender. Voorschoten is een fijn dorp met zwembad theater winkels.

Gespreksverslag De Vink

Er wordt soms veel te hard gereden. Elektrische auto's stil en gevaarlijk. Meer snelle laadpalen. Anders half om half met auto/fiets. Klimaat is belangrijk voor de mens. Voorschoten is een prima plek om te wonen. Fijn dorp. Rustig, aardige mensen. Boven winkels huizen bouwen. Iets kleinere huizen, misschien hoger. Alleenstaande mensen in grote huizen kunnen ergens anders heen. Hier kan weer een gezin in wonen. Meer kledingwinkels. Soms vervelende jongeren bij de Jumbo. Wel graag leukere speeltuinen. Wat er gemist wordt: een moskee, creatieve cursussen, ziekenhuis, atletiekbaan, middelbare school, leuke activiteiten zoals bowlen, muurschilderingen, basketbalvereniging, speelplaatsen voor oudere kinderen (lees: groep 8), school voor vluchtelingenkinderen.

Gespreksverslag De Regenboog

Groep 7

Apart fietspad voor wielrenners. Gaan veel te hard. Snellere fietsen apart, is niet altijd ruimte voor. Minder auto's qua uitstoot. Meer fietsen en elektrische auto's. Meer laadpalen, parkeren onder de grond. Ruimte niet ten koste van bomen, natuur, zuurstof. Moet wel groene ruimte blijven. Niet alles volbouwen. Meisje wil in de buurt blijven wonen later als ze groot is. Gezellig. De Intertoys, Intersport, Jamin, Mediamarkt en Action worden nu gemist. Speeltuin bij nieuwe wijk. Er is genoeg plek om te sporten. Wel mogen er meer losse voetbalveldjes komen. Leuke plekken in Voorschoten: V'97, bibliotheek, Moments IJssalon. Stom: Aldi.

Groep 8

Meer ruimte voor de fiets, helpt om meer te fietsen. Auto's moeten zachter rijden. Meer laadpalen. Elektrische auto's maken geen geluid. Is gevaarlijk. Brommers op het fietspad zijn wel heel erg. Meer fietspaden. Park is belangrijk, ook voor andere kinderen. Meer elektrische auto's en meer op de fiets. Iedereen moet een elektrische auto kunnen kopen. Standaard bij alle nieuwe huizen dakpannen met zonnecellen. Kun je ook meteen je auto opladen. Meer regenwater opvangen zodat je geen water te kort komt in de zomer. Benzineauto's ombouwen naar elektrisch. Windmolens verstoren de vogels en maken herrie. Dus molens op zee of in weilanden. Huizen of groen. Als je alles volbouwt doe je het voor niks want dan wil niemand er wonen. Graag een Action en een Sephora. Er moet meer te doen zijn. Meer speeltuinen voor oudere kinderen (lees: groep 8). Leuke overdekte hangplekken, bijvoorbeeld een grote schommel. Nieuwere sportzaal, Vliethorst is oud. Lievelingsplek; Hoogvliet. Graag een Kindergemeenteraad.

Bijlage 2a Hoe kinderen Voorschoten zien

Tijdens de gesprekken hebben we de kinderen gevraagd een tekening te maken hoe Voorschoten er in 2040 volgens hen uit moet zien. Wat is dan belangrijk als je denkt aan verkeer, duurzaamheid, wonen, winkels en spelen?

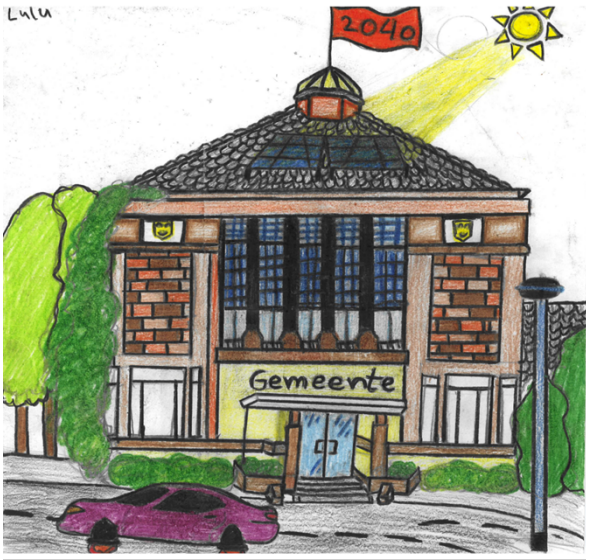

Bijlage 3 Resultaten groepsgesprek met jongeren

Gespreksverslag jongeren Omgevingsvisie Voorschoten 2040

Datum: 20 juni 2024

Aanwezig: Miguel Boersma (Jongerenraad), Yenthe Jansen (lid GroenLinks Voorschoten), Sindy van Leeuwen, Annemarie de Graaff, Lennert Langerak (gemeente Voorschoten)

Centrale vraag voor de avond: “Wat voor Voorschoten willen we zijn in 2040 en welke ambities en opgaven hangen daarmee samen?”.

Voorschoten is ook voor jongeren een prettig dorp om in te wonen. Het is gezellig en iedereen kent elkaar.

Betaalbare (starters)woningen
De belangrijkste opgave voor jongeren in Voorschoten is het realiseren van betaalbare (starters)woningen. Op dit moment zijn er geen betaalbare appartementen waardoor jongeren vaak, gedwongen, thuis moeten blijven wonen. Of woonruimte buiten Voorschoten moeten vinden. In de Omgevingsvisie moet helderheid komen wanneer, op welke plekken en hoeveel betaalbare woningen gerealiseerd zouden kunnen worden. Omgekeerd gaat er dan minder ruimte zijn voor het realiseren van dure woningen.

Verbeteren sportfaciliteiten
Een andere belangrijke opgave is het verbeteren van de sportfaciliteiten. Veel voorzieningen zijn erg verouderd en voldoen niet meer aan de eisen. De sportvoorzieningen (en sportverenigingen) zouden veel meer kunnen worden gezien als een boegbeeld voor Voorschoten. Goede sportvoorzieningen kunnen voor een belangrijk deel bijdragen aan de aantrekkelijkheid van Voorschoten als dorp om te wonen en werken.

Voorzieningen
Nog een opgave is het bieden van voorzieningen: horeca (uitgaansgelegenheden en winkels). Op dit moment is er voor jongeren weinig te beleven. Als je wilt uitgaan ben je al gauw aangewezen op Leiden. Terwijl de behoefte er onder jongeren echt is om uit te kunnen in Voorschoten. Hier profiteert de horeca weer van. Jongeren geven veel geld uit tijdens het uitgaan. Laat daarbij ruimte voor jongeren om zich te ontplooien door zelf feesten of evenementen te organiseren. Het huidige cultureel centrum is erg gericht op ouderen. In het nieuwe centrum moet in de programmering meer aandacht zijn voor jongeren. Met af en toe een feest.

Overige aandachtspunten
Een thema dat vaak wordt genoemd is verduurzaming van bijvoorbeeld woningen en klimaatopgaven zoals het tegengaan van hittestress en/of wateroverlast. Hoewel belangrijke onderwerpen ligt dit meer op het terrein van andere overheden dan op het terrein van de gemeente.

Banen en werkgelegenheid houdt veel jongeren niet bezig. De meesten zitten nog op school of zijn aan het studeren. Hoogstens zijn jongeren op zoek naar bijbaantjes en daarin is voldoende aanbod.

Groen is er genoeg in Voorschoten. In het dorp zijn veel parkjes en speelveldjes. Vlietland en het groene gebied van Wassenaar zijn dichtbij.

De gemeente zou meer en gerichter met jongeren in contact moeten zijn. Sluit aan bij communicatiekanalen van jongeren. Een onderdeel van de gemeentewebsite met specifieke informatie voor jongeren. Vertel waar je mee bezig bent, betrek jongeren meer.

Bijlage 4 Resultaten online enquête op de gemeentelijke website voor inwoners

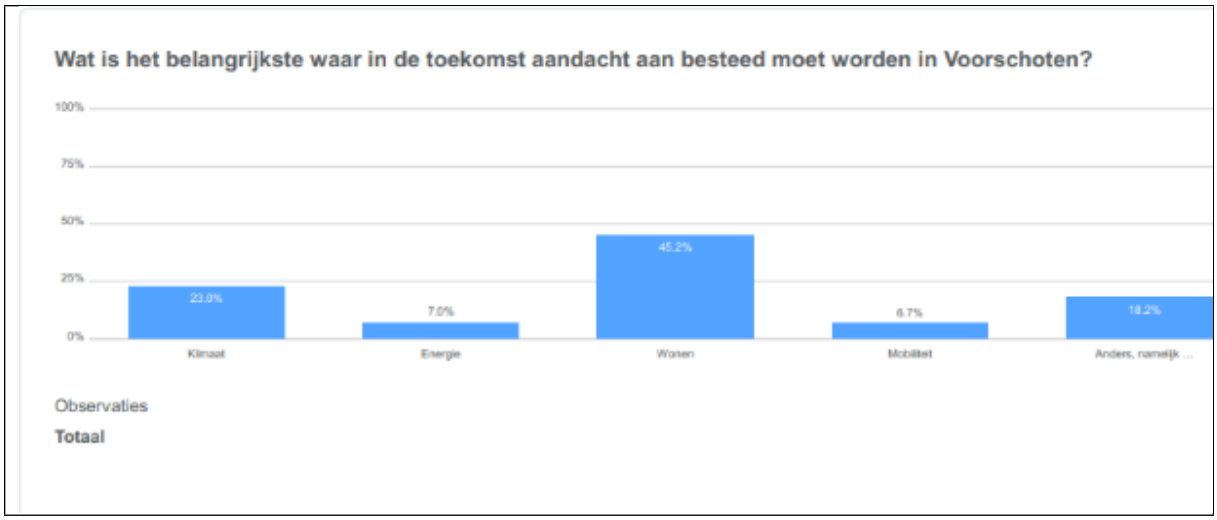
Wat is het belangrijkste waar in de toekomst aandacht aan besteed moet worden in Voorschoten?
100%
75%
50%
25%
0%
23.0%
7.0%
45.2%
6.7%
18.2%
Klimaat
Energie
Wonen
Mobiliteit
Anders, namelijk ...
Observaties
Totaal

Bijlage 5 Resultaten bijeenkomsten met ondernemers en maatschappelijke organisaties

- Participatiegroep Bouwen en Wonen;
- Duurzaamheidstafel*Plus*
  (*Haagse Vogelbescherming, Zuid Hollands Landschap, Erfgoedvereniging Heemschut, Voorschoten duurzaam, Zon op Voorschoten, Fietsersbond Voorschoten, Coöperatie De Groene Klaver, Duurzaamheidstafel, Werkgroep Infrarood, Vrienden van Voorschoten, Bomenbond Rijnland, Krimwijkvereniging, EBS OV);*
- Vrienden van Voorschoten;
- Bomenbond Rijnland;
- Ondernemers.

Op basis van 3 thema's is het gesprek gevoerd met bijbehorende uitdagingen, ambities en opgaven:

1. Een groen parkachtige gemeente met een rijke historie
2. Een gezond woondorp met een betrokken samenleving
3. Een welvarend dorp met grote steden dichtbij

EEN GROENE, PARKACHTIGE GEMEENTE MET EEN RIJKE HISTORIE

Brede Welvaart in Voorschoten is het behouden en versterken van een groene parkachtige omgeving. Waar nu en in de toekomst mensen, planten en dieren gedijen, de lucht schoon is, de temperatuur niet te hoog wordt, en er bij droogte voldoende water is, bij regen niet te veel en het water altijd schoon is. Het is een omgeving met een rijke identiteit door schoonheid uit het heden en verleden.

Gemeente Voorschoten

KUIPER COMPAGNONS

UITDAGINGEN

1. **Het bodem- en watersysteem staat onder druk** door klimaatverandering en menselijk handelen. We hebben te maken met bodemdaling, daling van grondwaterstanden en een steeds slechtere waterkwaliteit.
2. **Op sommige plekken is sprake van mindere luchtkwaliteit en geluidhinder.** Dat speelt met name langs de hoofdwegen.
3. **Een groot deel van ons huidige energiegebruik komt uit vervuilende bronnen**, zoals fossiele brandstoffen. We moeten een omslag maken naar duurzame energie.
4. **De druk op recreatie- en natuurgebieden neemt toe** door de bevolkingsgroei en verstedelijking. Het hoge aantal bezoekers heeft impact op de planten en dieren die in de gebieden leven.
5. **Door klimaatverandering hebben we vaker te maken met periodes van hitte, droogte of extreme neerslag.** Dit speelt met name in wijken met veel verharding en minder groen. Noord-Holland, Krimwijk, Starrenburg en Vlietwijk hebben het meest te maken met deze extremen.
6. **Er is sprake van biodiversiteitsverlies** door klimaatverandering en verlies van leefgebieden van dieren en planten en vervuiling. Natuuren groengebieden zijn te veel van elkaar gescheiden waardoor het leefgebied van dieren beperkt wordt. Sommige planten die hier niet van nature voorkomen (exoten), vormen een bedreiging voor het ecosysteem doordat ze andere planten verdringen.
7. **Het erfgoed staat onder druk**. Ons erfgoed staat onder druk doordat vanuit verschillende opgaven ruimte nodig is, zoals ruimte voor energietransitie, wonen en mobiliteit. Het erfgoed van Voorschoten dienen we te beschermen en beleefbaar te maken, bijvoorbeeld door de cultuurhistorische waarden van het groen zichtbaar te maken en historische structuren zichtbaar te maken bij woningbouw.

AMBITIES

1. **AMBITIE: De logica van bodem- en watersysteem wordt leidend bij de inpassing van ontwikkelingen.**

OPGAVEN: Bij ontwikkelingen zorgen we dat we voldoende rekening houden met de huidige en toekomstige vraagstukken rondom water en de draagkracht van de bodem. Dit betekent dat we niet bouwen op plaatsen die een belangrijke functie hebben in het watersysteem of waar de risico's op wateroverlast niet op een natuurlijke wijze zijn te beheersen.

2. **AMBITIE: Op klimaatverandering wordt geanticipeerd door de leefomgeving aan te passen om de overlast van droogte en hitte laag te houden en wateroverlast te voorkomen.**

OPGAVEN: Dat doen we door meer ruimte te maken voor groen en water. Door minder verharding zorgen we dat water sneller opgenomen wordt door de bodem. Met meer groen dragen we bij aan meer schaduw, meer waterabsorptie, minder geluid, een gezondere lucht en een openbare ruimte die stimuleert tot beweging en ontmoeting.

3. **AMBITIE: In 2050 wordt ten minste 80% duurzame energie van de benodigde energie binnen de gemeentegrenzen opgewekt.**

OPGAVEN: Dat doen we door te zoeken naar geschikte locaties voor zonnevelden. Ook koppelen we verschillende wijken van het aardgas af. Mogelijk sluiten we aan op een warmtenet. Verder verminderen we het energiegebruik van de gebouwde omgeving door ons eigen bezit uitstekend te isoleren en te stimuleren dat ander bezit ook zo energie-efficiënt als mogelijk wordt.

4. **AMBITIE: De leefomgeving is veilig en ondersteunt de gezondheid.**

OPGAVEN: We bieden geen ruimte aan bedrijven om de leefomgeving aanvullend te belasten of de risicozetting te vergroten. Om luchtverontreiniging en geluidsoverlast te verminderen stimuleren we daarnaast de elektrificatie van het gemotoriseerd verkeer en actieve mobiliteit. De veiligheid van kwetsbare verkeersdeelnemers heeft voortdurend onze aandacht.

5. **AMBITIE: De natuur wordt versterkt om de biodiversiteit en recreatie te ondersteunen.**

6. **AMBITIE: Het erfgoed is beleefbaar en draagt de identiteit van Voorschoten.**

OPGAVEN: We beschermen ons erfgoed door de openheid van het buitengebied te behouden

EEN GEZOND WOONDORP MET EEN BETROKKEN SAMENLEVING

Brede Welvaart in Voorschoten is een samenleving met diverse leeftijden, uiteenlopende sociaal-economische posities, talenten en mogelijkheden. Het heeft een woningmarkt waar voor iedereen een gezond en duurzaam thuis is: duur en betaalbaar, huur en koop, voor jong en voor oud. Er zijn voorzieningen waar inwoners samen kunnen zijn en zich kunnen ontplooien.

Gemeente Voorschoten

KUIPER COMPAGNONS

UITDAGINGEN

1. **Onze bevolkingsopbouw verandert door vergrijzing en meer eenpersoonshuishoudens.** Met name in Voorschoten neemt het aantal senioren meer toe dan in de rest van Nederland.
2. **Onze woningen sluiten onvoldoende aan bij de behoeften van onze inwoners,** zoals betaalbare woningen voor starters of levensloopbestendige zorgwoningen voor senioren.
3. **Een groot deel van de woningen is niet voldoende duurzaam.** Deze moeten verduurzaamd worden door de woningen te isoleren en aan te sluiten op duurzame energie.
4. **Welvaartsziekten zijn in toenemende mate een bedreiging voor de volksgezondheid.** Mensen hebben vaker overgewicht, hart- en vaatziekten, diabetes type 2 en bewegen te weinig.
5. **Steeds meer maatschappelijke voorzieningen staan onder druk,** zoals onderwijs, sport en cultuur. Dit komt door bezuinigingen en doordat steeds minder mensen zich inzetten als vrijwilliger.

AMBITIES

1. **AMBITIE: Er komen veel nieuwe woningen bij, waaronder een groot deel goedkoop, betaalbaar en sociaal.**

   OPGAVEN: De woningbouwprogramma's voldoen aan de norm 30% sociale huur en 35% middensegement. We geven voorrang aan eigen jongeren, starters en senioren en hebben aandacht voor bijzondere doelgroepen.

2. **AMBITIE: De gezondheid van onze inwoners staat centraal.**

   OPGAVEN: We zorgen voor een gezonde en groene leefomgeving die uitnodigt tot actieve mobiliteit en bewegen. We verbeteren de luchtkwaliteit en verminderen de overlast van geluid. Gezondheidsrisico's die ontstaan door hitte verminderen we door te zorgen voor voldoende schaduwplekken.

3. **AMBITIE: Verbinding, betrokken zijn en meedoen blijven de ingrediënten van de zorgzame en vitale gemeenschap.**

   OPGAVEN: We zorgen dat inwoners zelfredzaam zijn en zo lang mogelijk de regie over hun eigen leven houden. Voorschoten is veilig en mensen voelen zich verbonden met elkaar. Inwoners die hulp nodig hebben krijgen de juiste ondersteuning op tijd en dichtbij huis. We stimuleren de bouw van zorgwoningen en zorgen voor toegankelijke en sociale voorzieningen.

4. **AMBITIE: Het verenigingsleven en georganiseerde sport blijven een krachtig bindmiddel in Voorschoten.**

5. **AMBITIE: Het dorpse karakter en open buitengebied blijven behouden.**

   OPGAVEN: Nieuwe woningen bouwen we binnen de bestaande dorpskern, zodat we het buitengebied open kunnen houden. We kijken naar mogelijkheden om dichtbij knooppunten voor openbaar vervoer te bouwen en zijn goed verbonden met de grote steden in onze omgeving.

EEN WELVAREND DORP MET GROTE STEDEN NABIJ

Brede Welvaart in Voorschoten is een robuuste economie met een vitaal dorpshart en ruimte voor kleinschalige ondernemingen. Recreatieve kwaliteiten van landschap en historie worden benut. Het is een Voorschoten dat voorop loopt in de energie- en warmtetransitie en waar actieve mobiliteit een steeds prominentere rol inneemt.

UITDAGINGEN

1. **Onze voorzieningen en winkelgebieden staan onder druk.** Door de nabijheid van Leiden en Den Haag gaan veel inwoners daar naartoe voor winkels en horeca. De toename van online winkelen zorgt dat mensen minder snel naar een fysieke winkel gaan.
2. **Onze hoofdwegen zijn vaak erg druk met autoverkeer.** In Voorschoten hebben we vier hoofdwegen (Veurseweg, Wijngaardenlaan, Leidseweg en Voorschoterweg). Deze staan vaak vast, met name in de spits.
3. **De economie moet toekomstbestendig worden gemaakt.** Onze huidige economie moet duurzaam worden gemaakt en bijdragen aan de welvaart van onze inwoners.
4. **Het aantal arbeidsplaatsen is relatief laag**, maar de arbeidsparticipatie onder inwoners is nog hoog: inzetten op behouden van de economie.

AMBITIES

1. **AMBITIE: De kwaliteiten van het dorpscentrum en het station worden benut voor het binnenstedelijk inpassen van de woonopgave.**

   OPGAVEN: We onderzoeken de mogelijkheid voor het verdichten rond onze twee treinstations. Hiermee sluiten we aan op de opgave om de verstedelijking langs de treinverbinding Dordrecht – Leiden ('de Oude Lijn') een impuls te geven. In het centrum van Voorschoten realiseren we extra woningen waar dat kan.

2. **AMBITIE: Het parkeervraagstuk is niet langer de showstopper voor ontwikkelingen.**

   OPGAVEN: Samen met de markt en inwoners onderzoeken we hoe we kunnen zorgen dat er ruimte is om binnenstedelijk te bouwen met een maatwerk parkeeropgave die de levensvatbaarheid van ontwikkelingen niet om zeep helpt. Zonder dat dit leidt tot onacceptabele overlast of bereikbaarheidsproblemen.

3. **AMBITIE: Het aandeel van gezonde en duurzame mobiliteit neemt toe.**

   OPGAVEN: We zetten duurzame mobiliteitsvormen, zoals lopen, fietsen en openbaar vervoer, op één. Dit draagt bij aan een leefbare gemeente. We houden aandacht voor een bereikbaar, veilig en betrouwbaar verkeersnetwerk dat toegankelijk is voor verschillende doelgroepen.

4. **AMBITIE: Het dorpscentrum en winkelgebied Hofland worden vitaler en aantrekkelijker.**

   OPGAVEN: We zorgen dat onze winkelgebieden aantrekkelijker worden voor ondernemers en bezoekers zodat levendige centra ontstaan. We zorgen dat het fijne plekken worden om te verblijven en om elkaar te ontmoeten. De openbare ruimte richten we groen in en we bieden meer ruimte aan voetgangers.

5. **AMBITIE: We zorgen voor aantrekkelijke en toekomstbestendige bedrijventerreinen.**

   OPGAVEN: We hebben er aandacht voor dat onze bedrijventerreinen voldoende ruimte bieden en betaalbaar zijn. We stimuleren het intensiveren

6. **AMBITIE: Voorschoten is aantrekkelijk voor recreanten en toeristen**

   OPGAVEN: We vergroten de bekendheid en

Gespreksverslag Participatiegroep Bouwen en Wonen Omgevingsvisie Voorschoten 2040

Datum: 28 mei 2024
Aanwezig: deelnemers Participatiegroep Bouwen en Wonen

Opzet van het gesprek is het bespreken van de bedoeling en de aanpak van de Omgevingsvisie Voorschoten. Daaropvolgend een discussie over uitdagingen, ambities en opgaven voor Voorschoten in 2040.

Deel 1: Bedoeling en aanpak van de Omgevingsvisie Voorschoten 2040

Er is gesproken over de plek van de Omgevingsvisie binnen de Omgevingswet. De mogelijkheden die de visie biedt om vanuit een integrale aanpak regie te voeren op de ruimtelijke ontwikkeling van Voorschoten.

Onderwerpen die aan de orde kwamen:

- Belangrijk om helder te definiëren waar de Omgevingsvisie zich op richt. Welke elementen maken deel uit van ‘de omgeving’ en welke uitspraken kunnen daarover in de visie worden gedaan.
- Zorg voor een participatieproces waarin de verschillende groepen uit de maatschappij daadwerkelijk worden bereikt en de mogelijkheid hebben om hun inbreng te leveren. Juist ook groepen die minder geneigd zijn om informatieavonden te bezoeken, zouden actief moeten worden benaderd.
- Er is twijfel of de enquête die bij de start van het proces is uitgezet, veel bruikbare opbrengst zal leveren. De vragen lijken wat algemeen en toevallig. Daarbij is het ook de vraag in hoeverre deze een representatief beeld van de mening onder de bevolking oplevert.
- Om te zorgen dat de visie daadwerkelijk betekenis krijgt voor de gemeente, is het belangrijk dat de visie daadwerkelijk richting geeft en dat er duidelijke keuzes gemaakt worden. Niet alles zal overal tegelijk kunnen.

Deel 2: Discussie over uitdagingen, ambities en opgaven voor Voorschoten in 2040

Vanwege uitgebreide gesprekken over de *bedoeling en de aanpak van de Omgevingsvisie* bleef er te weinig tijd over voor discussie over de *uitdagingen, ambities en opgaven*. Per e-mail zijn de posters met de thema’s gestuurd waar de deelnemers hun reactie op konden geven. Hieronder een overzicht van deze reacties.

Reactie deelnemer:

“*Ik vind de 3 posters al heel prima! De gemeente heeft breed gewinkeld in bestaand beleid voor klimaatadaptatie, de woonvisie, de ontwikkelingsvisie centrum, warmte/energie beleid, sociaal beleid, en dan mis ik vast nog een paar terreinen. Vanuit ons groepje W&B ben ik vooral bezig met (verrassend) woningen. Daar zie ik intensievere bebouwing en bewoning in het dorp: dus de grote parkeerterreinen (die gelukkig in handen van de gemeente zijn) gebruiken voor woningbouw en groen, met minder auto's, en die onder de grond. Dat geeft meer mensen in het centrum, meer dynamiek, meer draagvlak voor winkels, horeca, voorzieningen. Ik schat dat er een paar honderd woningen bij kunnen. En als ik rondkijk in nieuwbouw in Rijnsburg, in Leiden, dan zie ik voorbeelden: leuke nieuwe straatjes en wijkjes, mooi, met afwisseling, met mooie bakstenen. Dat mag ook in meer bouwlagen tot bijv. de hoogte van het kerk dak, ik schat 5 lagen. In de Omgevingsvisie van Leiden wordt de nieuwe wijk Lammenschans genoemd met net zoveel woningen als in Stevenshof op een vijfde van de oppervlakte. Ik ben tegen hoge flats in het centrum van Voorschoten maar een hogere woningdichtheid dan in een buitenwijk is prima.*

Dat raakt ook aan energie en warmte (nieuwe woningen gelijk energieneutraal bouwen), aan klimaatadaptatie (veel blauw en groen verwerken in nieuwbouw), aan mobiliteit (parkeren). Nu Leiden betaald parkeren uitbreidt zullen meer automobilisten misschien gaan uitwijken naar Voorschoten. Ik verdenk veel langparkeerders bij de twee NS-stations ervan dat ze gratis parkeren en verder met de trein naar Schiphol en steden als Leiden, A'dam en Den Haag gaan. Ik zou dus een voorstander zijn van betaald parkeren, zeker in de buurt van winkels en de stations. Zoiets werkt als een olievlek: de omliggende buurten krijgen dan meer auto's, dus ook daar wordt betalen nodig. In Leiden kost de eerste auto 61 euro per jaar, een tweede en derde snel meer. Prima. Of is dat te gedetailleerd voor de Omgevingsvisie?

Bij NS-station Voorschoten is hopelijk bijzondere bebouwing mogelijk. (Als ik er uit de trein stap ruik ik bij zuidwestenwind de stallen van boer Van Vliet. Dat is dorps thuiskomen midden in de Randstad, heerlijk). Het plan is om op het Stationslaantje een flat met drie lagen 117 sociale huurwoningen neer te zetten. Ik vrees een standaardflat, een doos met galerijen aan de spoorkant. Zou daar wat speelser en mooiers ook denkbaar zijn: een visitekaartje voor Voorschoten en een genoegen voor zowel bewoners als mensen die erlangs lopen en rijden, en ernaar kijken? Maar misschien is dit te gedetailleerd voor de Omgevingsvisie. In het algemeen zou die wel kunnen zeggen: nieuwbouw moet kwalitatief top zijn, qua ontwerp en aanblik, qua materialen (circulair), qua energie (nul).

Tot slot: Voorschoten kent weilanden en parken, beide groen maar zeer verschillend. Zouden die weilanden (helaas veelal leeg, zonder schapen of koeien) niet meer als een park eruit kunnen zien met wandelpaden, afwisselend groen, ook wat bomen, biodiversiteit, met water? Met zo nodig een vergoeding voor de eigenaar/ boer voor het onderhoud aan de natuur? Nu zijn de meeste weilanden alleen kijkgroen. Dat kan veel meer zijn."

Reactie deelnemer:

"Met alle nieuwe plannen en visies doet het College en ambtenaren voorkomen dat Voorschoten zwemt in het geld: dat is verre van. Zoals in de bespreking gezegd: ik mis een inventarisatie en discussie/inbreng van de onderwerpen die tot "de Omgevingsvisie" horen. Behoud van enig uniformiteit binnen mijn rijtjes huizen: Uniformiteit in vergunde dakkappellen binnen eenzelfde rijtje woningen. Zelfde kleur; zelfde kozijn indeling zodat omgevingsaanzien uniform en architectuur behoudend blijft. Leiden niet vergelijken met Voorschoten: Leiden is een stad. Ik mis in het geheel een beleid t.a.v. de ondernemers (anders dan de centrumondernemers).

Ik mis beleid voor toegangswegen/bereikbaarheid ondernemers/industrie gebieden. Nieuw aan te brengen parkeerplaatsen aanpassen op de huidige en toekomstige auto breedte. Ik mis een invalidenbeleid en participatie: aanpassingen op stoepen, straten, toegang winkels etc. Behoud van groene buitengebieden. De Veurse weg moesten de kassen weg onder het mom van "groene corridor". Kassen zijn vervangen door woning bouw. Wees transparant in de daadwerkelijke doelstelling en behoudt het karakter van dit dorp. Uniformiteit in uitvoering van wat Gemeente noemt nieuw "beleid". Waarom is net nieuw aangelegde oude Leidse weg geen verhoogd parkeren en delen in wijk Adegeest wel? Wat is het nut t.o.v. de kosten veel meer afwegen. Geen grillen van planologen/architecten maar kijk naar de praktische uitvoering in relatie tot het geld wat het kost. Investeren in nieuw groen aanleg is verloren geld als het onderhoud niveau op klasse C blijft waardoor de aanleg binnen de kortste tijd zijn tuin - architectuur heeft verloren. Je kan van alles verzinnen maar als er geen Handhavingscapaciteit is, is het zinloos. Nieuwbouw door architecten met flair en creativiteit laten ontwerpen (voorbeeld Allermansgeest). Betaald parkeren is alleen zinvol als je erop kan handhaven: dus geen betaald parkeren want het jaagt nog meer centrum bezoekers weg naar bv Wassenaar en the Mall waar je gratis parkeert.

Weilanden hebben een agrarische bestemming: met vee of gewassen. Dat bepaalt de eigenaar van de Weilanden. Veiligheid krijgt in dit document/visie te weinig aandacht. Terwijl Voorschoten door het niet hebben van een Politiekantoor en onzichtbare BOA's en Wijkagenten, een hoge graad van criminaliteit heeft. Huur niet overal dure externe bureaus

voor in: gebruik burger participatie. Het opleidingsniveau van Voorschoten is hoog. Gebruik die kennis van burgers en brand ze niet af met "schijn burger participatie."

Reactie deelnemer:

"Zoals in een separate email die ik naar je stuurde, wilde ik je vragen jouw e-mails ook cc naar alle participatie groep leden (incl. de wethouder) te sturen. Zo wordt de hele groep geïnformeerd over wat eenieder schrijft/vindt waardoor er een open discussie binnen de groep is Zou je je originele email alsnog cc alle leden kunnen sturen.

Wat ik helaas in je email mis zijn al onze opmerkingen die wij afgelopen Woensdag als participatie groep al geuit hebben. Of waren onze opmerkingen niet van toegevoegde waarde? Dan mag je dat ook zeggen. In onze participatie groep is er altijd open communicatie. Wat ik in de gehele project aanpak ook mis, is de participatie van alle ondernemers van Voorschoten (niet alleen de centrumondernemers). Zij zullen hun eigen wensen/eisen hebben in wat voor hun "Omgeving" is.

Zoals ik afgelopen woensdag al opmerkte: er is nu al door jullie al een enquête onder de bewoners uitgebracht en blijkbaar zijn er in het centrum al bewoners benaderd. Is het dan niet "mosterd na de maaltijd" dat wij Participatie groep nu pas betrokken worden en onze mening gevraagd wordt over de opzet van het project. Dat is zonde van onze tijd. Ook merkte ik woensdag op dat ik in het project een project definitie van welke elementen "de Omgeving" bevat. Jij liet in je presentatie sheet een kolom zien met elementen die niet te lezen waren (nu als sheet toegevoegd in je email). In de opzet van het project; is het dan niet verstandig om eerst consensus (ook van onze participatiegroep) te hebben over welke aandachtsgebieden onder "Omgevingsvisie" wordt verstaan? En duidelijke project afgrenzing.

Deze fase met de daarbij behoren participatie van ons heb ik gemist en nu krijgen we al geheel uitgewerkte sheets. Ook in de inleiding van de enquête miste ik een inleiding met onder ad 4 benoemde "Omgevings" elementen. Er is al een enquête uitgegaan die geen informatieve inleiding had: een vraagstelling heeft lang die niet alle onderwerpen die onder "omgeving" worden verstaan, bevatte. Je vraagt met die enquête tijd en energie van de burger in een fase waar wij Participatie groep nog geen eens gekend waren. Ik denk niet dat dat de juiste invulling is van "Participatie". Door de inhoud van de enquête is het afbreukrisico voor het enthousiasme van de burgers groot. Wat je wilt bereiken met deze enquête begrijp ik (maar hoorde dat ook van andere burgers) (en las dat op sociale media, is voor mij niet te begrijpen.

Ik ga daarom nu nog niet op detail in op je sheets voordat hetgeen afgelopen Woensdag door ons is ingebracht ook verwerkt is. Ik beperk mij reactie tot het bovenstaande: eerst moet er een project definiëring en -plan zijn. Die heb ik gemist."

Reactie deelnemer:

"De 3 posters zien er al heel goed uit. XXXX en XXXX hebben ook al een aantal aandachtspunten genoemd. Die aandachtspunten zijn daarmee al mooi in beeld gekomen.

Je kan er natuurlijk wel verschillend over denken, bijvoorbeeld over betaald parkeren bij het station ja of nee en wat te doen met weilanden. Topprioriteit blijft wat mij betreft de woningbouw en vooral starterswoningen en seniorenwoningen. Ik ondersteun het idee van Koen voor appartementengebouwen, niet al te hoog, met parkeren eronder in het centrum.

Behoud van het winkelgebied met ruimte voor activiteiten moet wel blijven. Er komt naar mijn idee vaak behoorlijk wat publiek naar de festiviteiten die in het centrum worden georganiseerd, vooral die met muziek (en een drankje...). Bij het station zal vast ook een appartementencomplex kunnen komen, ik hoop dat het gaat lukken. Parkeren is vanzelfsprekend een aandachtspunt. Aan bereikbaarheid kan misschien nog meer invulling worden gegeven in de woonvisie. Ik weet niet goed hoe, maar het is een feit dat er maar een paar mogelijkheden zijn om met een auto vanaf Leidschendam door Voorschoten naar Leiden te komen en dat het soms even kan duren.

(Bovendien blijft het altijd goed opletten bij de rotonde bij het gemeentehuis, met de auto's, fietsers en voetgangers daar). Als meer woningen bijkomen vraagt dat ook een daaraan aangepast verkeersplan voor Voorschoten. Verder kan er misschien nog wat meer genoemd worden over de mogelijkheden voor bijzondere doelgroepen zoals de mindervaliden. Ook zou het fijn zijn er als er ruime aandacht is voor de sportvoorzieningen. Voorbeeld: ik hoor sinds jaren geluiden over de wens voor een goede atletiekbaan, waarvoor de leden van die vereniging vele sponsoracties doen (zelf ben ik overigens geen lid).

Als er meer woningen komen, met voor een deel voorrang voor eigen inwoners die in Voorschoten kunnen blijven wonen, dan komen daar misschien ook meer mogelijkheden. Alles hangt samen. Daarom is een Omgevingsvisie ook belangrijk."

Reactie deelnemer:

"Ik meldde al op onze sessie dat die Omgevingsvisie naar mijn overtuiging een kort en bondig stuk moet worden. Het heeft geen zin de bestaande beleidsnota's (zoals daar zijn: structuurvisie, verkeersvisie, woonvisie, ontwikkelvisie centrum, klimaatadaptatiebeleid etc.) nog eens uitgebreid te herhalen. Daarom: pak daaruit de conclusies en (nog belangrijker) doe heldere uitspraken op het vlak van ruimtelijke ordening. Onderstaand enkele suggesties:

- *Infrastructuur: verbeter de Noord/Zuid verbinding (aanpak rotonde gemeentehuis, verwijder tussenstrook Veurseweg, een alternatieve route voor autoverkeer direct naast en langs het spoor tussen einde Bachlaan en rotonde einde Wijngaardenlaan, een naar de Leidseweg doorgetrokken Multatulilaan, een fietspad west van het spoor tussen Stevenshof/Leiden en Dobbewijk, openstelling Noord-Hoflandbrug, bredere fietspaden/smallere stoepen)*
- *Wonen: doe wat voor de broodnodige doorstroming (bouw exclusief voor 60+, vrijkomende huurwoningen met prioriteit naar 60+), bouw betaalbare en kleinere wooneenheden op centrumlocaties*
- *Besluiten m.b.t. locatie gemeentelijk uitvoerend bedrijf, parkeerlocatie bedrijfswagens, parkeervoorzieningen centrum, sanering bedrijventerrein Molenlaan, verdere invulling bedrijventerrein Dobbewijk*
- *Groenstructuur: koesteren en waar mogelijk een recreatieve functie*

Kortom: er moet REGIE worden gevoerd!"

Impressie Duurzaamheidstafel*Plus* Omgevingsvisie Voorschoten 2040

Datum: 24 juni 2024
Aanwezig: vertegenwoordigers diverse organisaties op het gebied van duurzaamheid, biodiversiteit en energietransitie
---

De bijeenkomst vond plaats in twee blokken. In het eerste blok is plenair gesproken over de het belang van de omgevingsvisie voor Voorschoten en de wijze waarop de Omgevingsvisie in Voorschoten wordt uitgewerkt. In het tweede blok is in deelgroepen gesproken over ambities, uitdagingen en opgaven voor Voorschoten 2040.

Blok 1: Omgevingsvisie Voorschoten 2040

Opmerkingen/discussiepunten:

- *"Belangrijk om in de visie echt keuzes te maken en ook vanuit die keuzes aan de slag te gaan. Dat vraagt om een goede uitvoeringsparagraaf en ook om doelstellingen die meetbaar zijn, waarop gestuurd kan worden."*
- *"Het visievormingstraject en de participatie daarbij, kan een belangrijk instrument zijn om bewustwording te creëren voor de opgaven waarvoor we staan en de impact die dat kan hebben op de ruimtelijke inrichting van Voorschoten."*
- *"De Centrumvisie die door de raad is vastgesteld is een visie die een op een zou kunnen worden opgenomen in de omgevingsvisie en qua inhoud en opzet ook inspiratie zou kunnen bieden voor andere deelgebieden binnen de gemeente."*
- *"Participatie is erg belangrijk voor de Omgevingsvisie en dat vergt tijd. Gelijkertijd is het de bedoeling om de visie in het najaar van 2025 vast te stellen. Dit betekent dat het proces creatief moet worden ingestoken."*
- *"Als het echt de bedoeling is om een integrale visie op te stellen, zal ook het participatieproces integraal moeten worden vormgegeven. Dus geen sectorale bijeenkomsten, maar bijeenkomsten waar uiteenlopende belangen worden uitgenodigd."*

Blok 2: Ambities, uitdagingen en opgaven voor Voorschoten 2040

Aan de hand van drie poster is het gesprek over de toekomst van Voorschoten gevoerd vanuit drie invalshoeken:

1. Groene parkachtige gemeente met een rijke historie
2. Een gezond woondorp met een betrokken samenleving
3. Een welvarend woondorp met grote steden nabij.

Voor elke invalshoek waren op basis van ambtelijke input en andere participatiebijeenkomsten kernkwaliteiten, uitdagingen en ambities geformuleerd. De deelnemers werd gevraagd met "geeltjes" reacties dan wel aanvullingen te geven.

	EEN GROENE, PARKACHTIGE GEMEENTE MET EEN RIJKE HISTORIE		
Algemeen			
Uitdagingen	1.	Bodem - en watersysteem staat onder druk	Het watersysteem is niet goed maar wordt langzaam beter.....
	2.	Mindere luchtkwaliteit en geluidhinder	Milieu stickers voor verkeer
	3.	Huidige energieverbruik uit vervuilende	Wie doet wat en wie betaalt?
	6.	Biodiversiteitsverli	Is het verlies aan biodiversiteit binnen Voorschorten bekend?
			Zoek naar de groene diamanten en zorg voor rustgebieden en
Ambities	1.	Bodem - en watersysteem wordt leidend	Vervuling van lucht en water ondermijnt onze welvaart
	2.	Leefomgeving aanpassen op klimaatveranderin	Zeer mee eens! Probeer duidelijk te maken dat dit een doorgaand proces is We bouwen voort op iets dat al in gang is gezet
	3.	2050 80% duurzame energie binnen	80% is onhaalbaar. Steun projecten elders. Geen zonnevelden maar op daken
			80% is niet realistisch. Neem hier de doelstellingen uit RES en WTW1.1 (bijv. x % van de woningen van het gas af.
	4.	Leefomgeving veilig en ondersteunt	Gaat ten koste van de economie
			Formuleer dat we duurzame bedrijven stimuleren en ondersteunen bij de transitite
	5	Biodiversiteit en recreatie versterken natuur	De groenverbindingen zijn grotendeels vernietigd (Duivenvoordecorridor, Rijnlandroute). Niet verder verstoren maar openhouden wat open is
			Prima! Natuur ondersteunt welvaart
			Ook klimaatprobleem ondersteunen
			Denk ook aan de gelegenheid voor natuurbeleving door
	Aanvulle nd		Biodiversiteitsbehoud is voorwaarde voor ontwikkeling. Zonder bijen geen voedsel en geen welvaart
			Onderzoek de mogelijkheden van Land v Rodenburg voor
			Dreigende druk van de enorme woningbouwopgave in ZH noopt tot denken in aanvaarbare veranderbaarheid van diverse
			Voorschoten is vol. Niet meer zoeken in kwantiteit maar in kwaliteit. Bijvoorbeeld andere woonvormen
			Meer open zwemwater
			Zorg voor een landbouwsector die een boterham kan verdienen en de omslag kan maken naar een duurzame, natuur inclusieve landbouw. Geen verrommeling
			Circulariteit
			Agrarisch gebied is belangrijk voor openheid en weidevogels

	EEN GEZOND WOONDORP MET EEN BETROKKEN SAMENLEVING		
Algemeen			Zorg voor een hierarchie in randvoorwaarden
Uitdagingen	2	Woningen sluiten onvoldoende aan bij behoeften	Kijk naar het verleden. Wat is er misgegaan
	3	Groot deel woningen is niet duurzaam	Hou rekening met de kosten.
			Stel kennis beschibaar
	4	Welvaartsziekten bedreiging volksgezondheid	Woonomgeving moet uitnodigen tot bewegen en "wild" spelen van kinderen.
			Maatregelen tegen hittestress
			Mensen die leven in het groen zijn gezonder, bewegen meer en voelen zich beter. Dus behoud het groen en versterk het waar mogelijk
	5	Maatschappelijke voorzieningen onder druk	Er is een conflict tussen bouwen en natuur
	Aanvullend		Een belangrijke uitdaging is het betrokken houden van inwoners bij plannen
			Er nieuwe gezonde basis nodig waarin wordt ingezet op biodiverstiteit en klimaatadaptatie. Anders wordt het
Ambities	1	Meer goedkope, sociale en betaalbare woningen	Meer woningen voor jonge gezinnen (midden segment) is zeker noodzakelijk
			Niet alleen bouwen voor "the upperclass"
	4	Verenigingsleven en sport blijven bindmiddel	Hoe houden we betrokken vrijwilligers om sportvereningingen, cultuur, duurzaamheidsactiviteiten etc. te behouden. De
	Aanvullend		Natuurinclusief bouwen
			Bouw vooral in het centrum. Dat draag ook bij aan doorstroming op woningmarkt, zorg voor draagvlak voor het voorzieningenniveau in het centrum en kan worden gecombineerd met gezondheidscentra
			Meer woningen zijn nodig, maar vooral goedkopere en kleindere woningen
			Het buitengebied mag niet verder worden aangetast
			De uitdaging zal vooral zijn hoe we de ambities en doelstellingen weten te realiseren
			Ook groen is nodig om mensen uit te nodigen te
			De verharding van het grondoppervlak is een groot probleem en heeft negatieve impact op de biodiversiteit
			Wat is er voor nodig als we zelfstandig willen blijven?
			Het woningtekort (zeker betaalbaar) is enorm. Dus er is grote druk om te bouwen! Bijvoorbeeld "straatje erbij".
			Voorschoten is geen dorp maar een woon-werkgebied voor 26.000 inwoners
			Foto van het dorpskarakter mist
			De karige openruimte bepalen ook de indentiteit van Voorschoten

	WELVAREND DORP MET GROTE STEDEN NABIJ		
Algemeen			
Uitdagingen	Aanvullend		Vergrijzing, te weinig mogelijkheden voor jonge
			Energietransitie heeft een grote impact op de fysieke leefomgeving. Hoe maken we
			Leiden en Den Haag zijn dochtbij. Wat is de regionale
Ambities	1	Kwaliteiten centrum en station benut voor woonopgave	Woonbeleid inzetten voor bruisend centrum = meer
			Zorg voor juiste woningaanbod, gezien
	2	Parkeren geen showstopper ontwikkelingen	Mee eens! Greenwheels
			Is maatwerk. Verlanging van
	3	Gezonde en duurzame mobiliteit neemt toe	Waar is Voorschoten van? Duurzame mobiliteit is een landelijk thema.
	5	Aantrekkelijke en toekomstbestendige bedrijventerreinen	Dobbewijk uitbreiden om elders te kunnen schuiven
			Ontwikkel dit samen met de betreffende wijk. Win-win
	6	Voorschoten is aantrekkelijk voor recreanten en toeristen	Toekomstigbestendige bedrijventerrein op bestaande terreinen en niet goedkoop in weilanden. Dichter en hoger bouwen. Eventueel wonen en bedrijven.
			Toeristen vinden ook Mall of
			Hoe verkopen we
	Aanvullend		Klimaatadaptatie en biodiversiteit hier ook bij
			Flexwerkers!
			Zuinig omgaan met ruimte. Parkeergarages onder winkel-
			Graag welvaart eerlijker

Afsluiting

In een beknopte plenaire afsluiting zijn de opmerkingen besproken. Aanwezigen is gevraagd aanvullende opmerkingen toe te sturen. De *Vrienden van Voorschoten*, de *Bomenbond Rijnland* en *Duurzaamheidstafel* hebben een aanvullende notitie gestuurd. Deze notities zijn hieronder toegevoegd. Afgesproken is om na de zomer, voor vaststelling van het Ambitiedocument Omgevingsvisie Voorschoten 2040, een vervolgbijeenkomst te organiseren met een breder gezelschap dan sec de Duurzaamheidstafel*plus.*

Notitie Vrienden van Voorschoten

Het proces:

1. De omgevingswet verplicht iedere gemeente om een Omgevingsvisie op te stellen. In die Omgevingsvisie legt de gemeente haar ambities en beleidsdoelen voor de fysieke leefomgeving voor de lange termijn vast. Wettelijk moet de Omgevingsvisie voor 1-1-2027 zijn vastgesteld. Voorschoten streeft ernaar om de Omgevingsvisie gereed te hebben in Q3 2025, op tijd om een rol te kunnen spelen in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen in 2026. (zie startnotitie Omgevingsvisie Voorschoten 2040 (Z/24.083988/3859250) van 27-2-2024, behandeld in de raadsvergadering van 11-4-2024).
2. De Omgevingsvisie moet leiden tot een Omgevingsplan. Het omgevingsplan komt in de plaats van alle bestemmingsplannen. Kenmerkend is dat de huidige bestemmingsplannen, die overigens voorlopig geldend blijven, het karakter hebben ‘nee, tenzij’ (iets is níet toegestaan, tenzij…); de Omgevingswet en dus ook het Omgevingsplan gaan uit van ‘ja, mits’ (alles is toegestaan, behalve…). Dat betekent dat een gemeente expliciet moet gaan aangeven wat niet is toegestaan. Wat niet benoemd is, is daarom toegestaan. Overigens moet Rijks- en Provinciaal beleid dwingend worden opgenomen.
3. In 2014 heeft de gemeente ter voorbereiding van een structuurvisie een gesprek met de bevolking opgestart (actie Staatsen/de Beer) voor een toekomstvisie van Voorschoten 2025. OGLV heeft ter voorbereiding daarvan zelf een Toekomstvisie Voorschoten 2025 opgesteld voor die aspecten, waar OGLV zich sterk voor maakt(e): Oud, Groen en Leefbaar. De samenvatting van die Toekomstvisie Voorschoten is als bijlage 1 toegevoegd. Het overgrote deel van de punten is nog steeds relevant.
4. Dit stuk is tot stand gekomen op basis van intensief overleg binnen de Planologie Commissie van OGLV/VvV en na overleg met de Duurzaamheidstafel.

Voor de Toekomstvisie van Voorschoten willen we een aantal thema’s opvoeren, die we in de komende tijd (al of niet samen met de Duurzaamheidstafel) verder moeten uitwerken. Deze lijst kan langer/korter worden, maar we benoemen nu de punten, die ons belangrijk lijken.

1. Voorschoten zelfstandige gemeente?
   Dat is zeker niet vanzelfsprekend. De samenwerking in de Leidse regio zal voortschrijden en zeker voor Leiden zal de verder integratie óók bestuurlijk boven de horizon blijven. De komende jaren zijn voor de gemeenten cruciaal i.v.m. de voorziene lagere uitkeringen uit het gemeentefonds.
   Wil Voorschoten zelfstandig blijven dan moeten in ieder geval de gemeentefinanciën op orde blijven en moet Voorschoten laten zien dat het als zelfstandige gemeente kan blijven functioneren. Een inhoudelijk kwalitatief stevige omgevingsvisie -tot stand gekomen met voldoende burgerparticipatie- zal zeker als een testimonium daarvoor kunnen gelden.
   Samenwerking in regionale samenwerkingsvormen zoals Duin, Horst en Weide kan ook enig gewicht in de schaal leggen, evenals samenwerkingsvormen met andere gemeenten (ook op personeelsgebied om carrièrekansen voor ambtenaren mogelijk te maken).
   Kortom niet te voorspellen, maar alert blijven en eigen taken goed uitoefenen.
   Overigens is de bestuurlijke organisatie van ons land primair een bovengemeentelijke aangelegenheid (Rijk en Provincie). Het Hoofdlijnenakkoord zegt hier niets over.
2. Erfgoed
   OGLV/VvV is voornemens een Erfgoedcommissie op te richten, die zich richt op behoud en ontwikkeling van het erfgoed (materieel en immaterieel).
   Erfgoed is expliciet onderdeel van de belangen in de Omgevingswet genoemd (ook i.v.m. verdrag van Faro); de cultuurhistorische kaart is een goede bouwsteen.
   Kernpunt zal zijn om het te behouden erfgoed te benoemen, te bewaren en ontwikkelingen toe te staan (ook in verband met duurzaamheid en klimaatadaptatie). Het Gemeentehuis moet zeker op de monumentenlijst komen. De kwaliteit van het erfgoed -zeker in het centrum- moet

hoog op de agenda staan en mogelijk bewaakt worden via regelgeving. Handig gebruik maken van waterlopen kan de kwaliteit ook verhogen (zie ook 3).
Dit thema is ook van belang in relatie tot marketing, toerisme en welzijn.
OGLV/VvV zal dit zeker een van de speerpunten van de omgevingsvisie willen laten zijn omdat het erfgoed zozeer het karakter van ons dorp bepaalt, dat een stevige inhoud ten goede komt aan ons dorp op vele gebieden. Natuurlijk moet het erfgoed ook mee in de ontwikkeling op diverse andere thema's. De gemeente Voorschoten moet zich duidelijk uitspreken over overleg en samenwerking met de Erfgoedcommissie van OGLV/VvV.

3. Ontwikkeling van het Centrum
   De Centrumvisie is daar een uitstekende leidraad voor. Daarin komt alles aan de orde. De visie zal hopelijk grotendeels voor 2040 gerealiseerd zijn. Het is een compleet en helder stuk. Bij het bouwen van woningen op de noord- en zuidflank zal het accent gelegd moeten worden op kwalitatief goede, maar ook kleinere woningen voor ouderen en starters.
   Doordat het centrum meer bevolkt wordt, zal dat ook een opleving van het centrum tot gevolg hebben. (zie ook het thema 'woningbouw'). In het centrum moet het accent liggen op wonen, winkelen, uitgaan en cultuur.
4. Het Buitengebied
   Het buitengebied (buiten de bebouwde kom, dus de overkant van de spoorlijn, land van Rodenburg en de Duivenvoordecorridor) moeten van bebouwing gevrijwaard blijven. Het voormalige Voorschotense buitengebied is goeddeels opgeslokt door bebouwing, laatstelijk met Roosenhorst en nu weer met Noortveer in de Duivenvoordecorridor. Daar moet een streep getrokken worden, te beginnen met het land van Rodenburg en de Papenwegse polder.
   Wel landschappelijke ontwikkelingen stimuleren, die het gebied opwaarderen mede in het licht van duurzaamheid, klimaatadaptatie en biodiversiteit. Duurzame energie (wind en zon) niet in het buitengebied; zie punt 7. De landbouw in het buitengebied zal meer circulair moeten worden en meer moeten bijdragen aan natuurwaarden en biodiversiteit. Ook voor de recreatie en ontspanning van de inwoners speelt het buitengebied een belangrijke rol. Omdat het buitengebied ook een belangrijke rol vervult voor natuurwaarden en biodiversiteit moet het buitengebied voldoende schalig blijven (niet verknippen). Met de grote grondeigenaren in dit gebied moet hier overleg over gevoerd worden.
5. Groen in de bebouwde kom
   Kwalitatieve opwaardering van het groen in de bebouwde kom mede ter bevordering van biodiversiteit. Het gaat meer om de kwaliteit dan om de kwantiteit. Er moet een stevig bomenbeleid komen, bijvoorbeeld: voor iedere gekapte boom komen er twee jonge bomen bij; aandacht voor inheemse loofbomen met 'grote kruinen' i.v.m. de verkoeling en vergroening. Groen in kwantiteit afstemmen met Woningbouw (kan dus minder, maar dan wel kwalitatief beter). Beter benutten van daken voor vergroening (sedum daken en groene gevels), waar zonne-energie niet mogelijk is.
6. Woningbouw
   Voorschoten moet rekening houden met een bevolkingsgroei, die mogelijk iets lager kan liggen dan het landelijk gemiddelde, maar toch altijd nog zo'n 5% zal bedragen. Het gaat dan om ongeveer 1250 inwoners, die een beroep doen op ruim 750 woningen. Met de achterstand, die Voorschoten op dit moment in het betaalbare segment heeft, moet rekening gehouden worden met de bouw van 1500 tot 1750 woningen tussen nu en 2040. OGLV heeft al een uitgebreide beschouwing gegeven over de mogelijkheden van woningbouw in de komende jaren naar aanleiding van de ontwikkelingen rond het 'land van boer Rodenburg. De behoefte aan woningen (met name betaalbare) moet gerealiseerd worden binnen de bebouwde kom. OGLV heeft in 2023 aangegeven dat zeker 1400 huizen kunnen worden gebouwd. Dat is voldoende tot 2030/2035. Voor zover er meer woningen gebouwd moeten worden moeten we gaan denken over het 'vervangen van wijken' bij voorbeeld de Vlietwijk. De woningen daar zijn dan zo'n 75 jaar oud en toe aan vervanging/grootschalige renovatie. Bij nieuwbouw moet gedacht worden aan 6/7 bouwlagen en bij renovatie optoppen met minimaal twee bouwlagen, zodat daar enkele honderden woningen extra gerealiseerd kunnen worden.

Steviger regie nemen op het hele woningbouwproces ook voor duurzaamheid en klimaatbestendigheid. Bouwen voor jongeren, alleenstaanden en ouderen. Dat betekent kleinere wooneenheden met name in het sociale segment of de midden huur.
Ook zal eindelijk eens duidelijkheid moeten komen wat de mogelijkheden zijn op het terrein lang het Nicolaespad. De vervuiling op dat terrein is al jaren in onderzoek. Met beschermende maatregelen moet daar gebouwd kunnen worden (er stond al eerder een noodschool). Laat dit nu eens een terrein worden waar tiny houses (30 tot 50 m²) kunnen worden gebouwd.

7. Duurzaamheid
   Voorschoten zal zich minimaal moeten houden aan de landelijke doelstellingen op het gebied van het energiebeleid. Dat betekent dat we ons in 2040 minimaal halverwege de doelstellingen tussen 2030 en 2050 moeten bevinden Dat zijn abstracte getallen en dus werken we dat wat nader uit voor de situatie van Voorschoten. Maar Voorschoten kan en mag wel een stapje extra doen.
   Zonne-energie verplichten op daken van overheids- en bedrijfsgebouwen.
   Geen zonneweiden in het buitengebied; windenergie voor V. niet heel erg relevant.
   Stevig aandeel van de woningen aansluiten op het warmtenet (in 2040 40 à 50%).
   Voldoende ruimte laten voor individuele of collectieve verduurzaming van woningen.
   In bepaalde wijken waar geen warmteaansluiting zal komen (Allemansgeest, Voorsche Park, Fortuijn van V., Segaar/Arsenaal, Starrenburg II…) stimuleren van individuele/ collectieve oplossingen voor een CO2 neutrale warmtevraag. In 2040 moet dat gelden voor 10 à 20% van de woningen. Dan is in 2040 50 tot 70% van de woningen klimaatneutraal. De overige 30 tot 50% volgen in de tien jaar daarna. De huidige krapte en congestie op het landelijke stroomnet, die in de toekomst waarschijnlijk alleen maar zal toenemen, noopt tot lokale oplossingen op kleine schaal. De opslag van energie wordt steeds belangrijker nu we meer duurzame energie gebruiken. Door opgewekte elektriciteit niet in een keer naar het net te sturen, kunnen wij het elektriciteitsnet ontlasten. De thuis- en buurtbatterijen gaan een steeds grotere rol spelen in het energiesysteem en een snelle opkomst is voorzien. Netbeheerders houden er rekening mee dat op korte termijn (3-7 jaar) deze batterijen significant in aantal zullen toenemen. Nadruk moet ook worden gelegd op het draagvlak bij de bevolking; per wijk moeten bewoners meegenomen worden in de (on)mogelijkheden.
8. Klimaatadaptatie
   Zie inbreng duurzaamheidstafel en OGLV voor dit thema in 2023
   In de bebouwde kom meer aandacht voor bomen, wadi's voor verkoeling en waterberging.
   Meer groen in tuinen systematisch aanpakken, minder vrijblijvend(?). Nu komen er jaarlijks meer stenen bij dan eraf gaan. Aanpak o.a. via de in Voorschoten werkzame hoveniers, die klantgericht advies moeten geven. De gemeente zou een norm kunnen stellen in de Plaatselijke verordening, bijvoorbeeld maximaal 30% versteend oppervlak per perceel.
   Aandacht voor hittestress, waterberging.
9. Biodiversiteit
   Belangrijk thema in alle andere thema's: bijenlinten, vogelkasten, vleermuizen etc.
   Zeker ook in het buitengebied stappen zetten naar duurzame landbouw.
   Mag best naar voren getrokken worden, omdat het nodig is en er een groeiend draagvlak voor is onder de bevolking.
10. Bedrijvigheid
    Ook voor de ondernemende Voorschotenaar moet ruimte zijn om zich economisch te ontplooien. De gemeente doet een onderzoek naar de mogelijkheden van en op de bestaande bedrijfsterreinen, waarbij vergroening een rol speelt. Daarnaast kan gedacht worden aan ruimere mogelijkheden om aan huis een onderneming te starten (garage, uitbouw) en zou het in-/oprichten van een bedrijfsverzamelgebouw een goede stimulans kunnen zijn.
    Hierbij geldt naast de vorige punten ook de aandacht voor circulariteit.
11. Verkeer/verkeersveiligheid
    Geen grote nieuwe infrastructurele ingrepen; wel betere ontsluiting richting Leiden (Lammenschansplein is in aanbesteding). Richting Wassenaar en Leidschendam-Voorburg geen maatregelen. In het dorp moet het verkeer zich aanpassen aan de bestaande

infrastructuur; meer fietsen, deel-auto's, OV etc. Betere fietsvoorzieningen (bredere fietspaden). Verkeersveiligheid blijft onverminderd de aandacht vragen (ook in fysieke voorzieningen zoals oversteekplaatsen en maximale snelheid in de woonwijken). Voor veel inwoners scoort dit hoog en er is dus een breed draagvlak voor. Mobiliteitshubs, buurtbatterijen, nieuwe visie op parkeren.

12. Burgerparticipatie
    Dat is een horizontaal thema, dat overal speelt. Maak gebruik van de deskundigheid van burgers en zet burgerparticipatie in bij alle thema's. De aanloop naar deze omgevingsvisie is in ieder geval een goede start.
13. Voorzieningen, speelplaatsen, fietspaden, zwembad, sporthal
    Analyseer het hele gebied van de bebouwde kom op veilige verbindingen naar school en sport. Ruimte voor avontuurlijke speelplekken. Verbinden van waterlopen om kleine recreatie op het water mogelijk te maken.

Dit alles zal verder moeten worden uitgewerkt. OGLV/VvV wil in samenwerking met de Duurzaamheidstafel een ondersteunende en stimulerende rol richting de gemeente en de andere stakeholders spelen. Daar moet de gemeente wel tijd en ruimte voor laten in de tweede helft van 2024. Dat proces moet niet om procedurele redenen al te zeer ingekort worden, omdat dat aan het eind van de rit alleen maar meer vertraging zal opleveren. De inhoud van de omgevingsvisie is nu eenmaal de essentie. Het proces moet daaraan ondersteunend zijn.

Bijlage 1: Samenvatting van de 'Toekomstvisie Voorschoten in 2025' van OGLV (geschreven in 2014)

1. Thema Oud: ontwikkelingen in het centrum:
   - herontwikkeling MOC terrein als versterking historisch centrum
   - aandacht voor Oranjeplein als entree voor het centrum (was vroeger mooi plein met rozenperken)
   - aandacht voor historisch decor in het centrum, ook voor niet monumentale bebouwing
   - aandacht voor concurrerende ontwikkelingen die levensvatbaarheid centrum en winkelgebied bedreigen (vgl. Leidschenhage, Versmarkt vd Valk e.d.)
   - concentratie culturele voorzieningen indien verplaatsing aan de orde is
   - herbezinning op plaatsing kunstwerken zoals standbeeld paard, fonteinen etc.
2. Thema Groen: actieve recreatie en natuurbeleving:
   - aanhaken bij regionale ontwikkelingen (bijv. Duin, Horst en Weide)
   - met groen 'verzachten' van harde oevers Vliet en Korte Vliet
   - goede natuurverbindingen voor planten en dieren (denk ook aan oversteekplaatsen in de kanalen en ecoducten over wegen)
   - tijdelijk inrichting braakliggende terreinen t.b.v. natuur en/of recreatie
   - wilde speelplekken voor de jeugd en NME voorzieningen
   - aandacht voor mogelijkheden uitbreiding fietspaden en toegankelijker maken van groengebieden rond Voorschoten
   - meer bankjes/rustpunten op interessante plekken
   - watertoerisme bevorderen, langs de Vliet verbinding met centrum markeren
   - ruimte reserveren voor initiatieven als voedselbos (eigen verbouw groenten en fruit)
3. Thema Leefbaar: duurzaamheid:
   - benutting leegstaande (kantoor) panden om noodzaak nieuwbouw te verminderen
   - planologisch ruimte scheppen om aan huis kantoor of niet-hinderlijke werkplaats in te richten
   - hergebruik oude spullen stimuleren
   - brede toepassing van zonne-energie (denk ook aan gemeentelijke daken en daken van grote bedrijfsgebouwen)
   - mogelijkheden verbetering afvalverwerking en -scheiding nagaan (ook herintroductie chemo-kar voor klein elektrisch en chemisch afval)
   - bevorderen fietsgebruik en uitbreiding elektrische oplaadpunten (ook voor auto's)

- stimuleren eigen verantwoordelijkheid inwoners voor schoon en aantrekkelijk houden van de omgeving
- ecologisch beheer van parken, bermen en oevers
- behoud groene ruimte voor opvang regenwater

Naast deze thema's werd in de Toekomstvisie aandacht gevraagd voor burgerparticipatie in een zo vroeg mogelijk stadium van ruimtelijke ontwikkelingen en voor de rol van de gemeente als facilitator voor initiatieven vanuit de bevolking.

Notitie Bomenbond Rijnland

Beste mensen,

De Bomenbond Rijnland is blij met de mogelijkheid inbreng te hebben op de Omgevingsvisie van Voorschoten. Wij maken hier dankbaar gebruik van.

Zoals wij al bij onze verschillende inbrengen in de gemeenteraad hebben aangegeven, bijvoorbeeld bij klimaatadaptatiebeleid en verschillende bouwplannen, zijn bomen een belangrijke waarde in onze omgeving. Zij zijn bron van leven, zeker als zij ouder zijn, bieden voedsel en verblijf aan dieren, bieden mensen schaduw en verkoeling op warme dagen. Bomen vangen CO2 af. Mensen zijn vaak gesteld op bomen. Dat zien we aan protesten tegen kap. Bomen vergoten het welzijn van mens en dier. Tenslotte zullen wij als gemeenschap immense opgaven in de toekomst het hoofd moeten bieden. Bomen vervullen hierin een cruciale rol.

Bomen en biodiversiteit vervullen dus een belangrijke rol. Ze zijn cruciaal voor onze toekomstige omgeving en verdienen een prominente plaats in de Omgevingsvisie van Voorschoten. Op deze basis bouwen we een gemeente waar het prettig wonen, werken, leren en ondernemen is. Het groene karakter van Voorschoten is onze kracht en pracht. Deze versterken is een goede keuze.

Concreet pleit de Bomenbond Rijnland voor:

1. Een gezonde bodem. Niet alleen bevinden zich in de bodem riool, elektriciteitskabels, waterleidingen, maar ook leven daar bodemdieren, die de basis van biodiversiteit zijn, en in de bodem zijn bomen en andere vegetatie geworteld. Dit vereist zorgvuldig omgaan met de verschillende opgaven, waarbij voldoende ruimte blijft voor leven. De toename van de verharding is een groot probleem, niet alleen in Voorschoten, maar in heel Europa. Ook het gebruik van chemische middelen tegen onkruid en ongewenste dieren moet sterk beperkt worden.
2. De ontharding van tuinen, speelplekken, moet gestimuleerd worden. Deelname aan het Nederlands kampioenschap tegels wippen speelt hierin een belangrijke rol. Dit voortzetten is belangrijk en verdient aandacht.
3. Bomen zorgen ook op hun beurt voor een gezonder bodemleven. Ook om die reden moeten bomen gekoesterd worden en kan het aantal het beste uitgebreid worden. De Lijst beschermwaardige bomen zou bij voorkeur fors uitgebreid moeten worden
4. ‘Kale’ grasveldjes, snippergroen kunnen het beste kwalitatief verbeterd worden. Dan zal ook op die plekken de biodiversiteit versterkt worden.

5. In het verlengde hiervan is meer doorgroeibare verharding gewenst boven de grond, als er al sprake is van verharding, en voldoende ruimte onder de grond voor water om in door te sijpelen.
6. Bomen hebben ruimte nodig. Voordat er plannen voor ontwikkeling van een gebied worden gemaakt, moet daarom voldoende ruimte voor bestaande bomen gereserveerd zijn. Dan hoeven al bestaande bomen niet gekapt te worden omdat ze te dicht op later gebouwde huizen staan.
7. Als bomen vervangen moeten worden, is het het beste als bomen van gelijke boomwaarde terugkomen. Jonge bomen functioneren nog niet optimaal. Dat doen zij pas na 35 à 40 jaar. Gezien de termijn waarop Voorschoten klimaatbestendig moet zijn, is het zaak niet al te jonge bomen te planten.
8. Diepere wortels zorgen voor meer waterberging, de structuur van de bodem verandert ook door bomen waar deze meer water op kunnen vangen. Met het oog op de toename van hevige regenval is het dus belangrijk te kiezen voor bomen met diepere wortels.
9. Neem de landelijke bomennorm van het Norminstituut bomen als uitgangspunt. Deze norm is gericht op het behoud en de toename van groenoppervlakken en boomkroonvolume (BKV). Bepaal dus hoeveel boomkroonvolume een boom kan ontwikkelen, wat er nodig is aan groeiplaats, en voor het verkoelen van een wijk. De omvang van het bladerdek zegt veel meer over de hoeveelheid functies die de boom kan leveren dan het aantal bomen dat aanwezig is. Vier jonge bomen kunnen niet op tegen een oudere boom met groter bladerdek.
10. Een bomenbalans laat zien hoeveel bomen er in een project staan, hoeveel erbij komen en verdwijnen en het effect daarvan op het boomkroonvolume. Daarom is het goed als er voor specifieke projecten een bomenbalans wordt opgemaakt.
11. Burgers zouden deze informatie over bomen gemakkelijk moeten kunnen vinden en kunnen participeren in het bomenbeleid. Zie hiervoor ook de afspraken in het verdrag van Aarhus. In dit verband is het ook belangrijk dat burgers in staat worden gesteld te reageren op bv kapaanvragen door ze hiervoor voldoende tijd te geven. Dus minimaal 6 weken.
12. Voor het welzijn van mensen is bewegen erg belangrijk. Een groene omgeving nodigt hen daartoe uit. Voorschoten is een groene gemeente. Het is belangrijk om groen op loopafstand voor iedereen te hebben.
13. Mensen vinden een prettige winkelomgeving erg belangrijk als zij kiezen waar zij gaan winkelen. Bomen en ander groen spelen hierin een belangrijk rol. Vergroen het centrum verder.

Notitie Duurzaamheidstafel

De Duurzaamheidstafel Voorschoten (D-tafel) hecht groot belang aan de op te stellen omgevingsvisie. De D-tafel heeft het veelvuldig over de energietransitie, klimaatadaptatie en het belang van een impuls voor de biodiversiteit en deze thema's zullen terugkomen in de omgevingsvisie. Het integrale karakter dwingt gemeenten om alle opgaven in samenhang te zien, waardoor het helder wordt dat er ook conflicterende ambities kunnen zijn. De omgevingsvisie vergroot daarmee ook de bewustwording van de burgers in het dorp.

De D-tafel geeft graag bij de start van het proces input op de uitdagingen en ambities én het proces van de omgevingsvisie in het algemeen. De gemeente kan dit meenemen in het Ambitiedocument dat na de zomer verschijnt.

Allereerst spreekt de D-tafel haar waardering uit over de beoogde aanpak met het participatieproces. De D-tafel committeert zich aan dit proces en participeert graag in een open en constructieve samenwerking met andere stakeholders. De ambitie om ruim voor de volgende gemeenteraadsverkiezingen in 2026 de omgevingsvisie vastgesteld te hebben, valt te prijzen. De ambitieuze planning kan echter wel op gespannen voet staan met een zorgvuldig participatieproces.

De uitdagingen en ambities die de gemeente presenteerde op de bijeenkomst van 24 juni zijn een mooie eerste aanzet van de opgave die ons dorp wacht richting 2040. De D-tafel bepleit dat de uitdagingen specifiek gemaakt worden op de situatie in Voorschoten én dat de ambities zo concreet mogelijk worden. Kwantitatieve doelstellingen maken het mogelijk om de voortgang te monitoren, uitvoering te toetsen en eventueel bij te sturen.

Gelukkig kunnen we ons baseren op reeds afgesproken beleid, zoals voor klimaatadaptatie. Het gaat er nu om door te pakken en van Voorschoten een dorp te maken dat werkt aan de uitdagingen van deze eeuw. Deze omgevingsvisie geeft ons de kans om bestaand beleid te concretiseren zodat heldere planregels in het omgevingsplan kunnen landen. Een voorbeeld is natuur-inclusief bouwen: waar moet een nieuwe wijk exact aan voldoen om natuur-inclusief te zijn?

Niet alle ambities van verschillende thema's in het ambitie document zullen overal volledig te verenigen zijn. Het bouwen van meer woningen en behoud/uitbreiden van meer groen is daar een voorbeeld van. De D-tafel pleit derhalve voor heldere afwegingskaders in de omgevingsvisie (uitvoeringsparagraaf), zodat er na vaststelling helderheid is over de stappen erna. De gemeente heeft op drie posters de uitdagingen en ambities voor de relevante thema's opgenomen. Ter aanvulling ziet de D-tafel ook graag de thema's circulariteit, (omgaan met) drinkwater, landbouw en sociale innovaties op voedselvoorziening (Herenboeren, voedselbos etc).

Het proces om te komen tot een omgevingsvisie biedt de mogelijkheid om burgers te betrekken bij de energietransitie, klimaatadaptatie en biodiversiteit. Deze opgaven vergen fysieke ingrepen, denk aan extra transformatorhuisjes, windmolens, warmteoverdracht stations (WOS), wadi's en gescheiden rioolstelsels. Veel burgers hebben hier nog geen idee van, terwijl ze wel mee moeten werken om de ambities te verwezenlijken en deze voorzieningen e een aanzienlijke impact op de fysieke leefomgeving hebben. De D-tafel vraagt hier aandacht voor. Het gaat dan niet alleen om de preventieve maatregelen die nodig zijn, maar ook om het verstrekken van informatie hoe te handelen in geval van calamiteiten en hiermee de weerbaarheid te vergroten.

Gedetailleerde input Duurzaamheidstafel Omgevingsvisie Voorschoten 2040

1. **Aanleiding om de omgevingsvisie op te stellen**

   Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 is ook de gemeente Voorschoten verplicht een omgevingsvisie op te stellen. De gemeenteraad heeft de startnotitie hiervoor vastgesteld en de gemeente is gestart met fase 2: het aangeven van de ambities en opgaven. Op 24 juni presenteerde de gemeente de eerste ideeën over de uitdagingen en ambities aan verschillende stakeholders actief rond klimaat en biodiversiteit. De Duurzaamheidstafel Voorschoten (D-tafel) heeft de bijeenkomst als constructief ervaren en

waardeert de open houding van de gemeente voor suggesties vanuit het maatschappelijk speelveld.

2. **D-tafel ziet grote meerwaarde van de omgevingsvisie**

   Het opstellen van een omgevingsvisie is een verplichting vanuit de Omgevingswet. De D-tafel ziet grote meerwaarde in zo'n visie, vooral als die:

   a. De thema's duurzaamheid, energie, natuur en biodiversiteit volop aandacht geeft;
   b. Concrete kaders biedt voor toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen en richting geeft aan ruimtelijke initiatieven en investeringen;
   c. Duidelijk maakt waar kansen en opgaven liggen, inclusief kaders hoe in geval van conflicterende ambities afwegingen gemaakt worden;
   d. Een concrete uitvoeringsparagraaf bevat als opzet voor omgevingsplan/ programma's;
   e. Het resultaat is van een goed doorlopen participatie-traject: breed opgezet, continuïteit met de stakeholders en zowel formeel als informeel overleg.

Dit zijn onze vijf succesfactoren voor de Voorschotense omgevingsvisie.

Opbouw notitie

Met deze notitie maakt de D-tafel graag gebruik van de mogelijkheid om schriftelijk input te leveren. We gaan in op 1) het proces om te komen tot de omgevingsvisie, 2) de algemene ambities en uitdagingen, 3) de ambities voor klimaat en biodiversiteit en 4) enkele specifieke suggesties gebaseerd op de eerder gedeelde posters met ambities en uitdagingen. De succesfactoren hierboven worden op verschillende plekken toegelicht.

Visie Voorschoten 2040 Ter voorbereiding van de input voor de omgevingsvisie hebben enkele D-tafel leden persoonlijke beelden geschetst hoe Voorschoten er in 2040 uit kan zien. Ze zijn in kaders opgenomen.

3. **Het komende proces naar de omgevingsvisie**

   De D-tafel onderschrijft het doel om de omgevingsvisie ruim voor de volgende gemeenteraadsverkiezingen in maart 2026 vast te stellen. Dit heeft echter wel tot gevolg dat de planning vrij krap en ambitieus is. De opbouw van Ambitiedocument naar bouwstenennota naar (ontwerp) omgevingsvisie betekent dat er eind 2024 al sterk getrechterd wordt richting de inhoud van de omgevingsvisie. Dit staat op gespannen voet met het participatieproces. De uitdaging is om de betrokken stakeholders ook per fase aan boord te houden. Dit vraagt van beide kanten een constructieve houding én soms wat creativiteit om het participatieproces te laten slagen. Het feit dat de gemeente de mogelijkheid biedt om in augustus te bespreken de wijze waarop input wordt verwerkt in het (concept) Ambitiedocument wordt door de D-tafel gewaardeerd. De D-tafel levert graag input en zet zich in om op korte termijn kennis en expertise, zowel binnen als buiten de tafel, te mobiliseren als dat nodig is.

   In de bijeenkomst van 24 juni is ingegaan op de wijze waarop de participatie wordt georganiseerd. De D-tafel is zeer te spreken dat er in het verdere proces geen sectorale sessies meer georganiseerd worden, maar dat gesprekken integraal met meerdere stakeholders en belangengroeperingen gevoerd worden. Indien planning en agendering van de participatiemomenten op tijd bekend zijn kan in de voorbereiding sectorale afstemming plaatsvinden. Voor de D-tafel ligt samenwerking met Vrienden van Voorschoten, bomenbond en/of de energiecorporatie Voorschoten voor de hand.

Ingrid Elsinga over Voorschoten in 2040: Overal in het dorp zie je gescheiden liggende fietspaden met veel groen. Bomen staan op plekken waar ze nooit meer weg hoeven omdat de ondergrondse bekabeling en leidingwerken onder stoepen en fietspaden zijn gelegd. De straten zijn dan ook aangenaam koel in de zomer.

Op grote parkeerplaatsen heeft de verstening plaatsgemaakt voor halfdoorlatend materiaal, zodat regenbuien soepel kunnen afvloeien naar een van de vele wadi's. Op plaatsen met meer ruimte tussen de huizen, vormen kleine groepjes bomen, struiken en planten groene clusters. Daartussen staan speeltoestellen voor kinderen en ook openbare fitnessapparaten voor jongeren en volwassenen. Perkgroen heeft meerdere niveaus; bodem bedekkende planten in combinatie met heesters en een enkele boom. Langs slootoevers en bermen bloeien kruidenrijke grasmengsels, het wemelt er dan ook van de insecten. In het algemeen is er meer bodemleven want her en der liggen omgezaagde boomstammen tussen de perken. Historisch Voorschoten doet zijn naam eer aan. Dat is goed terug te zien in de prachtige gevels die zijn behouden. Lelijke panden hebben plaatsgemaakt voor mooiere en winkels hebben geen schreeuwerige brede puien maar bescheiden namen. Overal in het centrum siert verticaal groen de gevels. Voorschoten heeft een inhaalslag gemaakt door ruim boven de 30% norm sociale en betaalbare woningen te bouwen. Hierdoor is er ruimte in de oudere wijken gekomen voor kleinschalige appartementencomplexen met een prettige binnentuin. Op de bushokjes zie je sedumdaken en daken van appartementen, scholen, winkels en bedrijven zijn voorzien van zonnepanelen. Net buiten de gemeentegrens ligt de milieustraat waar je eerst langs de circulaire winkel gaat om je gebruikte meubels en losse bouwhout in te leveren. Hier werken mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt met veel plezier. Heel Voorschoten komt erlangs voor een paar plankjes of een tweedehands meubeltje.

4. Algemene opmerkingen over de ambities en uitdagingen

Analyse huidige situatie naar de toekomst.

Voor het verzamelen van input voor het Ambitiedocument heeft de gemeente drie posters ontwikkeld die ingaan op:

1. De kernkwaliteiten van Voorschoten (zeer summier); 2. Uitdagingen waar Voorschoten voor gesteld staat; 3. Ambities voor de omgevingsvisie.

De D-tafel heeft er begrip voor dat, omwille van de voortgang, niet eerst uitvoerig is stil gestaan bij beschrijving van de huidige situatie en analyse van de kernwaarden van het dorp. Aan de hand van ambtelijke sessies is al een goede eerste slag geslagen. De D-tafel ziet echter het risico dat als het fundament niet robuust genoeg is het proces naar een omgevingsvisie verderop vertraging oploopt. Geadviseerd wordt om bestaande stukken zoals Dorpsprofiel Voorschoten te actualiseren (ook al dateert deze analyse uit 2017). Daarnaast kunnen de generieke uitdagingen met betrekking tot klimaat, biodiversiteit en energie specifiek gemaakt worden voor de gemeente Voorschoten. Hierdoor wordt nog beter inzichtelijk gemaakt wat de uitdagingen voor Voorschoten zijn, van groot belang op het moment dat afwegingen tussen ambities gemaakt worden.

Bestaand beleid

Bij het opstellen van de omgevingsvisie wordt gelukkig voortgewerkt op bestaand beleid. Voor

Voorschoten zijn Europees, nationaal, provinciaal en het eigen gemeentelijk beleid van belang. De Nationale Klimaatadaptatie Strategie en het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie stellen de kaders voor de klimaatadaptatie onderdelen van de omgevingsvisie. Advies: check de ambities vanuit landelijk beleid én maak deze voor Voorschoten concreet.

Voor de transparantie in het proces is het wenselijk om een helder overzicht te maken van de herkomst van de ambities in het Ambitiedocument. Welke ambities zijn al landelijk, provinciaal en/of gemeentelijk vastgesteld beleid? En op welke vlakken zijn de ambities aangescherpt, gewijzigd en/of toegevoegd? Een voorbeeld betreft de ambitie uit het Klimaatadaptatiebeleid Voorschoten dat natuur inclusief bouwen het uitgangspunt is bij nieuwbouw. In het Ambitiedocument zou dat aangescherpt moeten worden tot bouwen voor biodiversiteit (vogels, vleermuizen en insecten) én klimaat (groene daken, groene tuinen, semi-verharde oprit). Een ander voorbeeld zijn de ambities voor de energietransitie in 2040. De doelen voor 2030 en 2050 zijn al bekend. Hier ligt een kans om de ambitie voor 2040 te definiëren. Natuurlijk met

onzekerheden, maar dat geeft richting ook voor de inwoners. Zij moeten immers de grootste stappen (met steun/aanmoediging van de gemeente) zetten.

Figuur 1 Voorbeeld van natuur inclusief bouwen vanuit Milieu Centraal

Meer dan alleen ruimtelijk beleid

In de omgevingsvisie gaat het om integrale visie op de thema's die relevant zijn voor het fysieke domein. Het klimaat adaptief maken van het dorp is een belangrijke opgave. De gemeente heeft hierbij een voorbeeldfunctie, maar kan dat niet zonder burgers en bedrijven. Eigenaarschap van bewoners is een belangrijke succesfactor. Het is de vraag of extreme overlast door veranderend klimaat altijd voorkomen kan worden. De D-tafel vraagt om in de omgevingsvisie aandacht te geven aan het informeren, betrekken en enthousiasmeren van de bevolking van Voorschoten én voorlichting te geven hoe te handelen in geval van extreme situaties (de weerbaarheid vergroten).

Wet- en regelgeving is een thema dat niet meteen ruimtelijke consequenties heeft, maar essentieel is voor integrale oplossingen. Bijvoorbeeld: het beschermen van cultuurhistorische waarden is soms tegenstrijdig met klimaatambities. Het plaatsen van kunststof kozijnen met HR+++ is vanuit duurzaamheids- en leefbaarheidsperspectief wenselijk maar kan bij monumentale gebouwen op bezwaar stuiten.

Figuur 2 Ambities vanuit Deltaplan Ruimtelijke adaptatie die geen directe ruimtelijke component hebben maar wel relevant zijn voor de omgevingsvisie

Naast uitdagingen ook kansen

Definieer naast de uitdagingen ook de kansen die er liggen op de verschillende thema's. Eén van de zeven ambities voor een waterrobuuste en klimaatbestendige inrichting van Nederland is het benutten van meekoppelkansen: reeds voorziene acties óók benutten voor wat nodig is voor klimaatadaptatie, zoals bij de vernieuwing van riolering en de weginrichting. Goed om voor de verschillende beleidsthema's hier invulling aan te geven.

Ambities kunnen conflicteren

Niet alle ambities zullen naar verwachting overal ruimtelijk ingepast kunnen worden. Binnen klimaat, energie en biodiversiteit zien we veel ambities die elkaar versterken (natuur voor biodiversiteit en vasthouden water), maar ook conflicten in de schaarse ruimte. Een klimaatrobuuste inrichting én energieneutraal dorp vraagt nogal wat fysieke ingrepen, zowel bovengronds als ondergronds. Het gaat daarbij om transformatorhuisjes (hogere electriciteitsvraag), warmtepompen, buurt- of wijkbatterijen, windmolens, warmteoverdracht stations (WOS), buizen voor warm water, koude-warmte opslag, wadi's en greppels, gescheiden rioolstelsel, ondergrondse wateropslag, etc. De D-tafel vindt dat de omgevingsvisie hiervoor de nodige ruimte moet bieden. Twee ambities die niet overal te verenigen zijn, betreft bouwen van woningen en behoud en uitbreiden van bestaand groen. De D-tafel ziet graag een duidelijk afwegingskader.

Eltjo Ebbens over Voorschoten in 2040: Voorschoten is een prachtig groen dorp met veel eigen voorzieningen en evenementen. De dorpskern bruist dankzij het ruime aanbod aan winkels, horeca en flexibele werkplek omgevingen en is daarmee de ontmoetingsplaats voor jong en oud. Voorschotenaren zijn nauw betrokken bij het dorp en hebben oog voor elkaar. De basis hiervoor is het drukke verenigingsleven en evenementen zoals de paardenmarkt. Binnen het dorp is er de laatste jaren veel bijgebouwd, zodat voor alle soorten huishoudens mogelijk wordt een eigen plekje te kunnen bemachtigen. Dankzij de natuur inclusieve inpassing zijn de effecten op de natuur hierbij tot een minimum beperkt. De nadruk lag hierbij op het bouwen van seniorenwoningen, waardoor er veel ouderen hebben kunnen doorstromen en grote gezinswoningen beschikbaar komen. Bij de planning van bouwlocaties is al goed rekening gehouden met het principe van "water-bodem-sturend". De publieke ruimte is verder klimaat robuust ingericht: de gevolgen van extreme wateroverlast worden beperkt dankzij greppels, wadi's en multifunctionele voorzieningen (speelpleintjes etc.). Ook de groenblauwe verbindingszones die zijn aangelegd voor verdere verbetering van de biodiversiteit dragen hieraan bij. Door gescheiden stelsels voor riool en regenwater én het lokaal bergen van water (afkoppelen van wijken) blijft de mate van wateroverlast te overzien. De tuinen en opritten van de huizen zijn ontdaan van te veel steen, waardoor het water de kans krijgt om te infiltreren. De chemische en ecologische waterkwaliteit van de watergangen in Voorschoten heeft hierdoor een flinke impuls gekregen. Mocht er desondanks toch sprake zijn van overlast, dan zijn de Voorschotenaren dankzij een uitgebreid participatie traject goed voorbereid hoe hier mee om te gaan. In de zomers houden Voorschotenaren het hoofd koel door de extra geplante inheemse bomen, waardoor het bestaande groene karakter verder is versterkt. Na het uitbreiden van de plezierhaven is tevens een zwemstrand gecreëerd, zodat Voorschotenaren ook dichter bij een frisse duik kunnen nemen. De gemeente Voorschoten is erin geslaagd om handen en voeten te geven aan de energietransitie. Samen met de bewoners is het gelukt om te komen tot een afgewogen oplossing van regionale initiatieven zoals warmtelink en meer lokale oplossingen om te komen tot een klimaatneutraal dorp in 2050. De ruimtelijke inpassing die hiervoor nodig is, bood meteen kansen voor het klimaat adaptief inrichten van het dorp. Op die plekken waar dat lastig was, is gewerkt naar de meest optimale inrichting. Voorschoten is een aansprekend voorbeeld hoe je als kleine gemeente een antwoord kunt geven op de uitdagingen van de 21 eeuw. Doen wat je zelf kan én gebruik maken van samenwerking met de omringende steden en gemeenten.

5. Concreet maken van ambities

De D-tafel daagt alle betrokkenen in Voorschoten uit om de ambities concreet én realistisch te maken. Sluit aan op nationale en regionale ambities voor bijvoorbeeld energie en klimaatadaptatie en vertaal deze naar tussendoelen in 2040. Het doel is een klimaatneutraal Voorschoten in 2050.

Energie:

1. 30 % energiebesparing ten opzichte van het referentiejaar 2014 (de regionale energiestrategie (RES) zegt 30 % in 2050 en 15 % in 2030). Voorschoten is nu al goed onderweg. Deze ambitie sluit goed aan bij de isolatie opgave en betrekt de inwoners direct bij deze ambitie.
2. In 2040 is de gebouwde omgeving van Voorschoten voor een groot deel aardgasvrij. 70 % van de woningen is van het gas af. Een flinke ambitie die nodig is om in Voorschoten te beoordelen of we goed op koers liggen.
3. Duurzame elektriciteit wordt binnen het dorp vooral opgewekt met zonnepanelen; in 2040 wordt 60 % van de geschikte daken benut (de lokale energiestrategie (LES) spreekt over 80 % in 2050).
4. In 2040 is flinke progressie geboekt met het opslaan van energie in batterijen (thuis/buurt/wijk), warmte-koude opslag of andere technologieën (waterstof). Essentieel om de opgewekte elektriciteit economisch/efficiënt te benutten en netcongestie te beperken.
5. In 2040 is een aantal smartgrids op buurtniveau operationeel in Voorschoten. Belangrijk om ook hier ambitie te hebben en in te zetten op innovatieve technologie om vraag en aanbod van elektriciteit efficiënt op elkaar af te stemmen.
6. In 2040 is het aantal energieprojecten onder lokaal beheer flink gegroeid. In Voorschoten is een flinke versnelling nodig en er is flink wat potentieel (bijvoorbeeld aquathermie) dat ontwikkeld en gebruikt kan worden. Energieopwekking in eigen beheer vergroot verder het draagvlak. De ambitie in de RES is dat 50 % van de energieprojecten in lokaal beheer is.

Okke de Boks over Voorschoten in 2040: Een groen, levendig en zelfstandig dorp in een gezonde en veilige omgeving. Goede voorzieningen voor een diverse gemeenschap om te wonen, ontspannen en ruimte voor duurzaam lokaal ondernemerschap. Een dorp waar duurzaamheid hoog in het vaandel staat en dat goed op weg is om in 2050 volledig klimaat neutraal te zijn en voorbereid op de uitdagingen van klimaatverandering. Een bruisend verenigingsleven met goede sport, culturele en buurtvoorzieningen. Een gemeenschap met een sterke sociale cultuur en onderlinge solidariteit, gedreven van onderaf, vanuit buurt en wijk netwerken en activiteiten en met een grote burger participatie en eigenaarschap. Een actieve en constructieve samenwerking in de Leidse regio om de complexe vraagstukken aan te pakken en stabiliteit en continuïteit in bestuurlijk en ambtelijk beleid en uitvoeringsapparaat.

Klimaatadaptatie en biodiversiteit:

1. Meer groen en blauw in de versteende delen van Voorschoten. Meer schaduwplekken (minimaal 40% voor plekken voor verblijf en langzaam verkeer), bijvoorbeeld door meer bomen. Nu zijn er net zoveel bomen als woningen: 11.500. De Bomenbond en de gemeente zullen meer inzicht hebben in welk tempo welke bomen waarbij geplant kunnen worden. De D-tafel onderstreept het belang hiervan. Ook groene tuinen zijn van belang. Ze bieden plek voor dieren en insecten en laten regenwater de grond inzakken. De

omgevingsvisie zou het belang van groen krachtig moeten onderstrepen en vertalen in concrete doelen.

2. Veel regenwater verdwijnt nu in het riool en dat leidt bij buien tot overloop van verdund rioolwater in het oppervlaktewater. Regenwater is schoon en kan beter direct de bodem indalen en naar sloten worden afgevoerd. Nu voert naar schatting zo'n 20% van de woningen regenwater af naar de bodem en de sloot; in 2040 zou dat 60% moeten zijn en in 2050 100%.
3. In 2040 heeft Voorschoten meer groen en water en is dit beter bruikbaar en beleefbaar, met een grotere biodiversiteit en betere groene verbindingen voor dieren, insecten, en voor fietsers en voetgangers: groene linten van weilanden, parken, singels en buitenplaatsen.
4. Voor, tijdens en na het bouwproces wordt zo duurzaam mogelijk gewerkt zonder uitstoot van broeikasgassen en stikstof. Er worden steeds meer circulaire materialen gebruikt die weinig CO2 uitstoten: geen glaswol maar houtvezel of vlas, geen beton maar hout. Voorschoten neemt dit in 2030 op in de eisen voor bouwplannen.
5. De bedrijven in Voorschoten, ook de agrarische, werken aan circulariteit van gebruikte materialen en minder uitstoot van CO2 en stikstof.

6. Bij de inrichting van wegen meer prioriteit voor fietsers en voetgangers en minder voor auto's.

Algemeen: in de omgevingsplannen (die de bestemmingsplannen gaan opvolgen) meer ruimte laten voor multifunctioneel gebruik van de ruimte. Nu staat er in veel bestemmingsplannen voor woonwijken (zoals Starrenburg 3) dat de grond alleen voor wonen gebruikt mag worden, naast wegen, groen en dergelijke. De D-tafel bepleit dat in de nieuwe omgevingsplannen meer menging mogelijk wordt van functies zoals wonen, werken, winkels, sport, gezondheid en horeca. Dat geeft levendigheid en afwisseling en kan vervoersbewegingen beperken.

Fred Veldman over Voorschoten in 2040: de inwoners zijn trots op het dorp en zijn bereid bij te dragen aan de kwaliteit van het dorp. Kijk naar het drukbezochte weekend van Voorschoten en het floreren van sport- en cultuurverenigingen, wat vooral zo kan zijn door de bijdragen van vrijwilligers. Vrijwilligers die op vele plaatsen actief zijn, ook bij sociale organisaties als Cirkelbus en Voorschoten voor Elkaar. Op dit moment is een mindere kwaliteit van Voorschoten de bijdrage aan de woningmarkt. Er wordt te weinig gebouwd en als er wat gebouwd wordt zijn het te vaak grotere huizen. Op dit moment zijn er te weinig mogelijkheden voor ouderen en alleenstaande jongeren om kleiner te wonen. Dit bepaalt mijn duurzame toekomstbeeld: in én rond het centrum zijn veel kleinere appartementen gebouwd. De voordelen zijn: het centrum wordt levendiger, het centrum is voor velen beter bereikbaar doordat ze dichterbij wonen, de lege ruimtes als Churchillplein, moc-terrein en fixetparkeerplaats zijn gebruikt om te bouwen. Onze bijdrage aan woningbouw is toegenomen, de zorg kan efficiënter werken, de kleinere appartementen zijn energiezuinig, vrijkomende huizen zijn energiezuinig aangepast en worden efficiënter bewoond. Hiermee voorkomen we dat enkele van de mooiste groene plekken bebouwd worden.

6. Aanvullende suggesties voor de posters

De deelnemers van de D-tafel hebben op 24 juni input kunnen geven op de posters met uitdagingen en ambities voor de omgevingsvisie. De D-tafel heeft verder nog de volgende suggesties:

1. Een eerdere versie van de posters bestond uit de invalshoeken People, Profit en Planet. Spreek in ieder geval niet over profit, winst maar van prosperity, welvaart.
2. Tussen de posters bestaat vaak overlap, biodiversiteit komt zowel bij wonen als bij natuur langs. Wellicht een idee om bij de poster over Planet de relevante thema's vanuit natuurinclusiviteit te benaderen? Dus op de "groene" poster spreken over natuur-inclusief

bouwen/ tiny-houses die volledig energie neutraal en groen zijn? Hier ingaan op natuur-inclusieve landbouw, agrarisch natuur beheer?

3. Circulariteit is een belangrijke opgave met nationale doelstellingen. De ambitie van de overheid is om het eigen gebruik van niet-hernieuwbare grondstoffen in 2030 te halveren. Alle gemeenten moeten hieraan bijdragen.
4. Het thema landbouw ontbreekt op de posters. Natuur-inclusieve landbouw en/of agrarisch natuurbeheer is van groot belang voor weidevogels.
5. Sommige delen van het buitengebied waar we niet willen bouwen zijn geen eigendom van de gemeente; bv het weiland van Rodenburg. De omgevingsvisie biedt de mogelijkheid om te zorgen dat hier een structurele bestemming komt die aansluit bij de ambities van Voorschoten. In het geval van land van Rodenburg die past bij vergroening, biodiversiteit en verbinding met andere groene gebieden zoals het Berkhoutpark en de weilanden aan de westkant van de spoorlijn.
6. Voldoende drinkwater van goede kwaliteit wordt een issue richting 2040. Vanuit waterkwaliteit en het gebruik door bewoners is dit een zeer relevant thema. Het gaat daarbij om voldoende drinkwaterpunten in het dorp (hittestress), maar ook om gebruik te minimaliseren voor badjes, auto wassen etc. Ook de gemeente zelf kan hier het goede voorbeeld geven.
7. In de posters zin terecht ambities opgenomen voor het opwekken van duurzame energie. Of 80% lokaal moet worden opgewekt is voor de D-tafel twijfelachtig. Voorschoten kan bijvoorbeeld ook veel elektriciteit van windmolens op zee gebruiken. Daar passen doelstellingen bij voor de reductie van energiegebruik, bijvoorbeeld bij openbare verlichting zonder lichtvervuiling ’s avonds.
8. Momenteel is sprake van een voedseltransitie. Veel initiatieven zijn de afgelopen jaren ontwikkeld (Herenboeren/ voedselbossen, etc.), waarbij vooral vanuit de steden vraag is naar lokaal geproduceerd duurzaam en/of biologisch voedsel. Gezien de ligging van Voorschoten kan de gemeente bijdragen aan deze ontwikkeling.
9. Zorg dat bij het uitbreiden van waterlopen in de gemeente ook aandacht is voor zwemvijvers, plekken waar inwoners snel verkoeling kunnen krijgen. Momenteel wordt veel gezwommen in de Vliet (gevaarlijk met scheepvaart).
10. Creëer rond de woonwijken natuurspeeltuinen inclusief waterspeelplaatsen, zodat de jeugd ook onder zomerse omstandigheden kan buiten spelen.
11. Zorg voor representatieve foto’s van Voorschoten (en dus niet van Leiden). Bijvoorbeeld een foto van Voorschoten als dorp, in groene omgeving. Zie laatste seniorenblad of foto vanaf land van Rodenburg met een schitterend doorkijkje naar het dorp en een open boerenlandschap binnen de gemeentegrenzen.

Koen de Pater over Voorschoten in 2040: Een centrum met meer woningen, max 5 lagen hoog, en dus meer mensen, meer leven op straat, meer klanten voor winkels en horeca. Woningen die er van buiten en binnen leuk uitzien, energieneutraal, met volop groen erop en eraan en eromheen. Vooral voor 1-2 p huishoudens, in alle prijsklassen maar minimaal 66% 'betaalbaar' zoals nu in de woonvisie 2024-2027. Wonen, werken, winkelen en relaxen steeds meer door elkaar. Denk aan digi werkplekken in cafés en in de nieuwe bieb, een bakkerij met koffietafels, een sportschool met terras. Grotere huishoudens (dus veelal met kinderen) wonen vooral in de wijken eromheen (huis met tuin). Ook daar is er ook plek voor werken en relaxen. Parken, buitenplaatsen en waterlopen die met elkaar verbonden zijn in groenblauwe singels (goed voor dieren en voor voetgangers en fietsers) en die reiken naar Leiden, naar Leidschendam, naar Wassenaar. Beter verbonden met de Vlietlanden (extra brug). Een fietswandelpad langs de hele Vliet van Ter Wadding in het noorden tot de Knip in het zuiden.

Bijlage 6 Overzicht gesprekspartners

Inwoners
Jongeren(raad)
Kinderen basisscholen
Participatiegroep Bouwen en Wonen
Werkgroep Mobiliteit
Haagse Vogelbescherming
Zuid Hollands Landschap
Erfgoedvereniging Heemschut
Voorschoten duurzaam
Ondernemers/franchisenemer Jumbo Hofland, vz georganiseerde winkelstrip
Kerngroep Vitaal Voorschoten/Tennisvereniging Forescate
Kinderergotherapeut en SI therapeut
Weekend van Voorschoten/Peter Prein | GP Prein Advies
RenateCare
Hart-Long-Vaat- fysiotherapeut
Bewonersvereniging Boschgeest
Fietsersbond Voorschoten
Parkmanager Dobbewijk
Autoschadebedrijf Hamers
Prectec Precisietechniek
Info D54 Agency
Partou
Autoschilthuizen
Heijmans-ijzerwaren
Voorschoten Centrum
Dierenspeciaalzaak Verhoog
Moments IJssalon
Compleet IT
EBS
Krimwijkvereniging
Werkgroep Infrarood
Duurzaamheidstafel
Coöperatie De Groene Klaver
Bomenbond Rijnland
Vrienden van Voorschoten
Fietsersbond Voorschoten
Zon op Voorschoten